

# ΠΑΡΟΥΣΙΑ

περιοδική εκδοση της ενωσης φοιτητων - σπουδαστων ν. σερρων

ΔΑΣΚΑΛΟΣ ή ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ ;

Όλοκληρο τὸ κείμενο τῆς καταγγελίας τοῦ ἀντιπαιδαγωγικοῦ γυμνασιάρχῃ

ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ε.Φ.Ε.Ε. — ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ε.Σ.Ε.Ε.

Ἡ μεταπολεμικὴ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ φοιτητικοῦ κινήματος

Η ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

**ΕΡΕΥΝΑ**

Τι συμβαίνει στὸ νομὸ μας

ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕ

ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Ἐπίσης :

Σελίδες μὲ εἰδήσεις τῆς Ε.Φ.Σ.Ν.Σ., γιὰ τὸ βιβλίο, σχόλια κ. ἄ.

---

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΔΡΑΧ. 12

13

ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1976

---

Ἐνωση Φοιτητῶν  
Σπουδαστῶν Ν. Σερρών  
Φρ. Ροῦσβελτ 1  
ΣΕΡΡΕΣ

Ἀριθμ. πρωτοκ. 63  
Σέρρες 20-4-76  
Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς  
Ἰπουργὸν Παιδείας  
Ἀρχηγούς κομμάτων

## ΔΑΣΚΑΛΟΣ ἢ ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ;

### ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Με τὴν καταγγελία αὐτὴ θέλουμε νὰ κάνουμε γνωστὸ ἓνα ἀκόμη κροῦσμα σὲ βάρους δημοκρατικῶν μαθητῶν ἀπὸ ἐκπαιδευτικούς - θιασῶτες τοῦ δικτατορικοῦ καθεστῶτος.

Συγκεκριμένα ὁ Γυμνασιάρχης τοῦ Α' Γυμνασίου Θηλέων Σερρών κ. Ν. Γκίνης σὲ συνεργασία μετὰ τὴν καθηγήτρια κ. Ἀντωνοπούλου ἀνέλαβε νὰ διαδραματίσῃ τὸ ρόλο ἀνακριτῆ, ἐπειδὴ σύμφωνα μετὰ δική του ὁμολογία «ἐξωσχολικοὶ παράγοντες» τὸν πληροφοροῦσαν ὅτι μαθήτριάς τοῦ Γυμνασίου του κυκλοφόρησαν προκήρυξη ἀνάμεσα στοὺς νέους τῆς πόλης. Τὸ κείμενο τοῦ ἔντυπου δὲν ἔγινε γνωστὸ οὔτε στίς μαθήτριάς οὔτε σὲ κανέναν ἄλλο.

Ὁ κ. Ν. Γκίνης χαρακτηριστικὰ εἶπε στὴ μητέρα μιᾶς μαθητριάς ποὺ ἀπειλήσῃ νὰ ἀποβάλλῃ ἀπ' ὅλα τὰ γυμνάσια τῆς πόλης ὅτι ἐξωσχολικοὶ παράγοντες τὸν πίεσαν καὶ δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀδρανής.

Ἡ μαθήτριάς ἀρνῆθηκε κατηγορηματικὰ ὅτι κυκλοφόρησε τὴ προκήρυξη καθὼς καὶ νὰ ὀνομάσῃ συμμαθήτριάς τῆς ποὺ τυχὸν θὰ γινώριζε.

ἔτος Β' - Τεύχος 13

### ΠΑΡΟΥΣΙΑ

Τιμὴ τεύχους

ΜΑΓΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1976

δρχ. 12

περιοδικὴ ἔκδοσις τῆς Ἐνώσεως Φοιτητῶν-Σπουδαστῶν Ν. Σερρών, Φρ. Ροῦσβελτ 1 Σέρρες  
Διευθύνεται ἀπὸ συντακτικὴ ἐπιτροπὴ

ἐκδότῃς: ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΠΟΥΦΙΔΗΣ - Ραβινέ 1 - Σέρρες

Ἐτήσιες Συνδρομῆς: Τράπεζες - Ὁργανισμοὶ - Δ. Ἰγηρεσιῶς 300, Ἰδιῶτες 150

Φοιτητῆς-Σπουδαστῆς-Μαθητῆς 75, Μέλη τοῦ Συλλόγου 50

ἐμβάσματα - ἐπιταγῆς: «Ἐνωση Φοιτητῶν - Σπουδαστῶν Ν. Σερρών» - Ἐθνικὴ Τράπεζα  
Ἑλλάδος Ἰποκείμεν. Σερρών, ἀριθμὸς λογαριασμοῦ 470040-6

Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ γνώμη τοῦ συγγραφέα τοῦ

τυπώνεται στὸ Τυπογραφεῖο τῶν ΑΦΩΝ ΑΛΤΙΝΤΖΗ - Βασ. Σοφίας 38, τηλ. 221.529

Ἡ ἴδια ἢ μαθήτρια σὲ ἡλικία 13 ἐτῶν στὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας ταλαιπωρήθηκε ἀπ' τὸν ἴδιο Γυμνασιάρχην ἐπειδὴ στὸ τοῖχο τοῦ γυμνασίου εἶχαν ἀναγραφεῖ συνθήματα ἐνάντια στὴ δικτατορία.

Μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα ἦταν διαποτισμένη καὶ ἡ ὀμιλία καθηγητῆ, πού εἶπε γιὰ τὸ πατέρα τῆς ἴδιας μαθήτριας: «ὅταν ὑπάρχει ἓνας βεβαρυμένος φάκελος γιὰ κάποιον τότε αὐτὸς θὰ μεταβιβαστῇ καὶ στὰ παιδιὰ καὶ στοὺς ἀπογόνους».

Ὁ Γυμνασιάρχης εἶναι ἐκεῖνος πού στὴ διάρκεια τῆς δικτατορίας ἔκανε κήρυγμα στὶς μαθήτριες ὑπὲρ τοῦ φασιστικοῦ καθεστώτος λέγοντας πῶς «τὰ ὄνματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν (τῶν σημερινῶν τροφίμων τοῦ Κορυδαλοῦ), ἡ ἱστορία θὰ τὰ γράψῃ μὲ χρυσὰ γράμματα».

Γενικὰ ἢ συμπεριφορὰ τοῦ κ. Γυμνασιάρχου εἶναι ξένη πρὸς τὴ συμπεριφορὰ ἐνὸς παιδαγωγοῦ διότι καθημερινὰ δὲν ἔχανε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀποκαλῆ τίς μαθήτριες («ἀνώμαλες», «δυστραμμένες») καὶ ὅτι πρέπει νὰ πᾶνε στὴ σχολὴ ἀνωμάλων παιδῶν, καὶ πῶς «ἀγοράζου» πελάτες μὲ τίς ποδιές τους».

Πρέπει νὰ σημειωθῇ πῶς οἱ καθηγητὲς τοῦ γυμνασίου δὲν γνώριζαν τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔγιναν μέσα στὸ γυμνάσιο.

Ἀπαιτοῦμε τὸ σταμάτημα κάθε διώξης μαθητῶν γιὰ τὰ φρονήματα τῶν γονέων καὶ τὰ δικά τους.

Ἀπαιτοῦμε τὴν ἄμεση ἀπομάκρυνση τοῦ Γυμνασιάρχου Ν. Γκίνη ἀπ' τὰ γυμνάσια τῆς Ἑλλάδος πού μὲ τὴ συμπεριφορὰ του παραβιάζει τοὺς στοιχειώδεις κανόνες τῆς παιδαγωγικῆς, καλλιεργεῖ κλίμα τρομοκρατίας στὸ γυμνάσιο καὶ προσπαθεῖ νὰ διαποτίσῃ μὲ τὴν φασιστικὴ νοοτροπία τοὺς νεαροὺς βλαστοὺς, τοὺς αὐριανοὺς πολίτες τῆς χώρας.

Ἀπαιτοῦμε τὸ σταμάτημα κάθε ἀνάμειξης «ἐξωσχολικῶν παραγόντων» στὰ σχολεῖα.

Τὸ Δ.Σ.

Κοινοποιεῖται:

Νομαρχία Σερρών

ΕΛΜΕΣ

ΔΟΕΣ

Σύλλογος γονέων κηδεμόνων

Βουλευτὲς Σερρών

Νομαρχ. Ἐπιτρ. κομάτων

Ἐφημερίδες

## περί δικαιωμάτων, διαλόγου και καταχρήσεων

### Μιά απάντηση στην εφημερίδα «Σερραϊκόν Θάρρος»

Στήν αντίληψή μας έπεσε μιὰ εκδήλωση αντιπαιδαγωγικῆς συμπεριφορᾶς γυμνασιάρχῃ Γυμνασίου τῆς πόλης μας καί τὸ Δ.Σ. τοῦ συλλόγου μας τὴν κατάγγειλε μὲ ἐπιστολή του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, τὸν πρόεδρο τῆς Βουλῆς, τοὺς ἀρχηγούς τῶν κομμάτων, τὸν νομάρχῃ Σερρῶν, τοὺς βουλευτές τοῦ νομοῦ μας καί τίς εφημερίδες. Ὡς τὴ στιγμή πού γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτὲς εἶναι γνωστὸ πῶς: τὸ κείμενο τῆς καταγγελίας δημοσιεύθηκε στίς περισσότερες εφημερίδες τῆς Ἀθῆνας καί τῆς Θεσσαλονίκης, ἀποτέλεσε τὸ θέμα ἑνὸς ἀρθροῦ τοῦ δημοσιογράφου - συγγραφέα κ. Κάρρη στὴν «Ἐλευθεροτυπία», ὁ νομάρχῃς ζήτησε ἀπὸ τὸν γυμνασιάρχη ν' ἀπαντήσῃ γραπτὰ στὰ ὅσα τοῦ καταγγέλονται, τρία κόμματα (ἡ Ε.Δ.Η.Κ., τὸ Π.Α.Σ.Ο.Κ. καί τὸ Κ.Κ.Ε. ἐσωτερικοῦ) μᾶς πληροφόρησαν μὲ ἐπιστολή τους πῶς προώθησαν τὸ θέμα στὴ Βουλὴ μὲ τοὺς βουλευτές τους, ἐνῶ τὸ προεδρεῖο τῆς Βουλῆς μᾶς εἰδοποίησε πῶς κατατέθηκε σχετικὴ ἐπερώτηση.

Ἡ καταγγελία δὲν δημοσιεύθηκε σὲ καμμιά εφημερίδα τῆς πόλης μας καί τὸ «γιατὶ» εἶναι κάτι πού θάπρεπε ν' ἀπασχολήσῃ ὅλους ἐκείνους πού ἀνησυχοῦν γιὰ τὸν τρόπο πού λειτουργεῖ ὁ τοπικὸς τύπος.

Μιά «εφημερίδα» ὅμως, τὸ «Σερραϊκόν Θάρρος» στὸ φύλλο του τῆς 30-4-1976 ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα, ὑποστηρίζει πῶς δὲν πρέπει οἱ φοιτητές ν' ἀσχολοῦνται μὲ τὰ προβλήματα τῶν μαθητῶν καί τονίζει πῶς δὲν συμφωνεῖ μὲ τὸ «νὰ ἐμφανίζονται (οἱ φοιτητές) στοὺς Γυμνασιάρχας...καί νὰ διαμαρτύρωνται καί νὰ ζητοῦν «διευκρινήσεις», «πληροφορίες καί νὰ κάνουν «ἔλεγχο » ἀκόμη».

Μᾶς κάνει ἐντύπωση κατ' ἀρχὴν τὸ γεγονός πῶς δὲν ἔπεσε στὴν ἀντίληψη τῆς καλῆς εφημεριδοῦλας αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ γεγονός τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ γυμνασιάρχῃ ἀλλὰ τὴν ἐντυπωσίασε τὸ φοιτητικὸ ἐνδιαφέρον.

Ἐμεῖς πιστεύουμε σὰν ἕνας ζωντανὸς ὀργανισμὸς τοῦ τόπου μας ἐπιβάλλεται νὰ ἐνδιαφερόμαστε γιὰ κάθε πρόβλημα τοῦ νομοῦ μας, πολὺ δὲ περισσότερο ἔταν αὐτὸ ἔχει σχέση μὲ τὴν ἐκπαίδευση. Τὰ ἄλλα, γιὰ περιορισμένα ἐνδιαφέροντα πού πρέπει νὰ ἔχουν οἱ φοιτητές, εἶναι «ἐκ τοῦ πονηροῦ» καί θυμίζουν δικτατορικὲς ὑπουργικὲς φωνές. Ἡ «εφημερίδα» ὅμως ἄς μᾶς ἀπαντήσῃ. Ποιὰ εἶναι ἡ γνώμη τῆς γιὰ τὴν συγκεκριμένη συμπεριφορὰ τοῦ γυμνασιάρχῃ; Τὴν ἐγκρίνει ἢ τὴν ἀποδοκιμάζει; Ὅσο γιὰ τίς «ἐμφανίσεις» στοὺς γυμνα-

σιάρχας» πραγματικά επισκέφθηκε τον γυμνασιάρχη ο αντιπρόεδρος του συλλόγου μας, σταλμένος από το Δ.Σ. Κι' αυτό όχι για (ανά κίνη έλεγχο) όπως γράφει ή «έφημερίδα», αλλά να υπάρχει ολοκληρωμένη πληροφόρηση και ν' αποφευχθή μιá πιθανή áδικία. Και σ' αυτό δέν πρέπει να διαφωνήσε ούτε ο ίδιος ο γυμνασιάρχης μιá και δέν διαμαρτυρήθηκε στον αντιπρόεδρο για τήν φοιτητική παρέμβαση μιá αντίθετα, του τόνισε (πόσο ώραίο είναι το περιοδικό) μας και (ανά δούμε τί πρέπει να κάνουμε για να τó προσοθήσωμε στο γυμνάσιο).

Συνεχίζοντας το σχολίο της ή «έφημερίδα» αναφέρει πώς τήν ένεργεια αυτή «δέν τήν πολυκαταλαβαίνουμε και δέν μπορούμε να τήν κατατάξουμε στα πλαίσια τής Δημοκρατίας, με κοιμματική πολυμορφία που αναγνωρίζει διαλόγους, δικαιώματα στους πολίτες αλλά και υποχρεώσεις».

Ίσα - ίσα πού στα πλαίσια αυτής ά κ ρ ι β ώ ς τής Δημοκρατίας μας νομίζουμε πώς ο καθένας είναι ελεύθερος να εκφράση τή γνώμη του, ή αναγνώριση δέ του διαλόγου δίνει το δικαίωμα στον καταγγελλόμενο γυμνασιάρχη ν' αντικρούση τις κατηγορίες και να τις άπορίψη, άν είναι ψεύτικες. Ός τώρα όμως δέν είδαμε να τολμá δ η μ ό σ ι α και έ ν υ π ό γ ρ α φ α ν' αντικρούσει ίσα του καταγγέλονται.

Και φυσικά ή Δημοκρατία μας αναγνωρίζει στους πολίτες.. (και υποχρεώσεις). Δέν μπορεί δηλαδή ο δάσκαλος να γίνεται άνακριτής ή να βρίζη τις μαθήτρίες του, άποκαλώντας τες «άνώμαλες» κ.λ.π.

Τελειώνοντας ή «έφημερίδα» το σχολίο της γράφει: «Στήν δική μας Δημοκρατία τήν Κοινοβουλευτική όλα μπορούν να συμβούν και όλα μπορούν να χωνευθούν. Άλλά όχι στο όνομα τής άρχής αυτής να γίνονται άνοήσιες καταχρήσεις». (Άλήθεια τί έννοει ή «έφημερίδα» μ' έκείνο τó «άνοήσιες καταχρήσεις»; Καταχρήσεις μήπως χωρίς ύ-σίαι; Μά άν είναι έτσι γιατί άσχολείται με πράγματα άνοήσια;)

Θά θέλαμε να τονίσουμε πόσο πολύ συμφωνούμε μ' αυτά που γράφει ο συντάκτης του σχολίου (και πού κατά τήν δημοσιογραφική δεοντολογία θά πρέπει να είναι ο διευθυντής τής «έφημερίδας», μιá και το άρθρο είναι άνυπόγραφο).

Πραγματικά στη δική μας Κοινοβουλευτική Δημοκρατία όλα μπορούν να συμβούν και να χωνευθούν, αλλά όχι στο όνομα τής άρχής αυτής να γίνονται καταχρήσεις.

Νά κυκλοφορεί δηλαδή ελεύθερα σάν «έγκυρη έφημερίδα» έντυπο πού γράφει για «ελευθεριοβίο του Σερραϊκού λαού» (Σερ. Θάρρος 14-7-1970), για «σιτισοσυγκέντρωση του σίτου» (Σερ. Θάρρος 6-8-1970) (σά να μπορεί να γίνη και σιτισοσυγκέντρωση τών...κουραμπιέδων!), για «ούρανο μήκεις πολυκατοικίες» (Σ.Θ. 24-6-1971), πού μās πληροφορεί πώς «εύχρηστος κανείς κάθεται και ώρες άκόμη» και πόσο «άνέτως αισθάνεται το πολιτισμένο περιβάλλον και τó ώραιότατον ήρωμα...» τών άφοδευτηρίων τής Όλυμπιακής (Σ.Θ. 2-12-1971) και πού σώνει και καλά θέλει να μās πείση πώς τά «μάρμαρα» μπορούν να προσφερθούν σε γεύμα. (Σ.Θ. 1-1976).

Τό Δ.Σ.

- Έμαθα πώς...
- ή γνώμη μου είναι...
- Έσείς τι λέτε..;



Πραγματικά κατηγορήθηκε και χαρακτηρίσθηκε «χυδαία» ή δημοτική γλώσσα από τον Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου, όπως μ' επιφύλαξη ανέφερα στο 11ο τεύχος της Παρουσίας, με πληροφωρεί με γράμμα του Σιδηροκαστρινός αναγνώστης που υπογράφει Χαράλαμπος Κ. και που το τιτλοφορεί «Μαύρα Κηρύγματα». Γράφει ανάμεσα στ' άλλα.

Δέν μπορούν όμως να καταλάβουν μερικοί ότι ελληνική γλώσσα είναι αυτή που μιλά ο ελληνικός λαός κι ακόμη ότι υπάρχει ή εξέλιξη στο κάθε τι, όπου το παλιό παραμερίζεται απ' το καινούργιο και το άχρηστο απ' το χρήσιμο.

Ό «συνετός» μητροπολίτης Σιδηροκάστρου δέν παραλείπει να καταφερθεί κι' ενάντια στις απεργίες και πορείες των εργαζομένων μας, που δέν έχουν άλλο μέσο ν' αντιπληθούν στ' άντεργατικά μέτρα και στη «λιτότητα» που τους επιβάλλονται.

Τό πιο άστείο όμως, είναι ή επίμονη αναφορά του στα έλληνοχριστιανικά ιδανικά και παραδόσεις που κανένας τύραννος και δικτάτορας της χώρας μας δέν ζέχασε να υμνήσει, καλύπτοντας έτσι την αντιλαϊκή του ύπόσταση.

Όμως φτάνει πια ή άοριστολογία. Ό ελληνικός λαός και παραδόσεις έχει και για ώραϊά ιδανικά αγωνίζεται πάντα όμως με συγκεκριμένη δημοκρατική συνείδηση, γιατί δέν σηκώνει τυράννους.

Η ενέργεια του μητροπολίτη προκάλεσε δίκαιη άγανάκτηση, με αποτέλεσμα ένας πολίτης απ' την Εύρωτανία να δημοσιεύσει το παρακάτω απόσπασμα της έγκυκλίου στον «Ταχυδρόμο» Νο 10 της 4 Μαρτίου 1976 (σελ. 70).

## «Μαύρο κήρυγμα άρχιερέως

Κύριοι, Θέλω να σάς πω τά στραβά που συμβαίνουν στο Σιδηροκάστρον και στα γύρω χωριά. Την Πρωτοχρονιά διαβάστηκε στις εκκλησιές Έγκύκλιος του Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου, Ιωάννη (άρ. έγκ. 26 με άρ., πρωτ. 370, με σφραγίδα και υπογραφή δική του), από-

σπασμα της οποίας κατά λέξη παραθέτω:

...«Είς τας ημέρας μας οι άνθρωποι περισσότερον από άλλην έποχήν λαχταρούν δια τó νέον. Όμολογουμένως επέτυχον πολλά τά νέα. Νέας έφευρέσεις εις την επιστήμην και τεχνικήν, εις τά μέσα

συγκοινωνίας και τὰς ἀνέτους ἐξυ-  
πυρετήσεις. Παρ' ὅλας αὐτὰς τὰς  
προόδους, ἔμεινε δυστυχῶς στάσι-  
μος εἰς τὰς κοινωνικὰς τους σχέ-  
σεις. Ἐμεινε στάσιμος εἰς τὸν πνευ-  
ματικὸν τομέα. Ὅχι μόνον στάσι-  
μος, ἀλλὰ καὶ εἰς ὠρισμένας πε-  
ριπτώσεις, ἔχει ὀπισθοχωρήσει. Ὁ-  
πισθοχωρεῖ εἰς τὸ γλωσσικὸν του ἰ-  
δίωμα. Τὴν ἀθάνατον ἑλληνικὴν γλώ-  
σαν, προσπαθεῖ νὰ τὴν ἀντικαταστή-  
σει μὲ τὴν χυδαίαν δημοτικὴν... Συν-  
θήματα μὲ περιεχόμενον ὕβριστικὸν  
ἐκτοξεύονται, ἄλλα μὲν ἐναντίον τῶν  
ιερῶν καὶ Ὁσίων τοῦ Θεοῦ, τῆς  
θρησκείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ  
ἄλλα ἐναντίον τῆς πατρίδος, τῶν ἑλ-  
ληνοχριστιανικῶν παραδόσεων καὶ ἰ-  
δανικῶν, ἀναγράφονται εἰς τοὺς τοί-  
χους ἢ διανέμονται ἐλευθέρως εἰς  
ἐντυπα, φεῖγβολὰν κατὰ χιλιάδας ὑ-  
πὸ τῶν αἰρετικῶν, ὕλιστῶν καὶ κομ-  
μουνιστῶν... Ἐὰν προσθέσωμεν καὶ  
τὰς συνεχεῖς ἀπεργίας καὶ πορείας,

ὄχι μόνον τῶν μεγάλων καὶ φοιτη-  
τῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν μαθητῶν, ἀκό-  
μα καὶ τὴν ἀσυνεννοησίαν τῶν πο-  
λιτικῶν ταγῶν καὶ ἡμῶν τῶν ἐκ-  
κλησιαστικῶν, ἔχομεν μίαν ὀλοκλη-  
ρωμένην εἰκόνα, διὰ τῆς ὁποίας ὀ-  
δηγούμεθα δυστυχῶς εἰς τὸ χάος καὶ  
τὴν ἀποσύνθεσιν, ἐκτὸς ἂν ὁ Θεὸς  
διὰ τῆς Θεείας Του ἐπεμβάσεως σώ-  
σει ἡμᾶς ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον ὄλε-  
θρον. Ὁρθῶς λοιπόν, οἱ Χριστιανοὶ  
νέοι τῆς Θεσσαλονίκης ἐκυκλοφό-  
ρησαν κατ' αὐτὰς τὸ σύνθημα εἰς  
ἀφίσεως: «Ἡ Χριστὸς ἢ Χάος»...

Μὲ τέτοια κηρύγματα καὶ δι-  
δασκαλίες περὶ γλώσσας, περὶ πο-  
λιτικῆς καὶ κοινωνικῆς συμπεριφο-  
ρᾶς, πῶς νὰ ὀρθοποδήσουμε καὶ τὸ  
σπουδαιότερο: πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ  
ξυπνήσει ὁ ἀγρότης καὶ ὁ κάτοικος  
γενικὰ τοῦ χωριοῦ;

Σὰς εὐχαριστῶ

Κ. Α. -ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ»

Διαβάζω στὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ «Νομικοῦ Βήματος» μιὰ πράγματι  
ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ πρωτοδίκη κ. Ρήγγου γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς καθιέ-  
ρωσης τῆς δημοτικῆς γλώσσας καὶ στὶς δικαστικὰς ἀποφάσεις. Ὁ κ. Ρήγγος,  
ἀφοῦ ἐπισημαίνει τίς δυσκολίες τῆς διατύπωσης τῆς νομικῆς σκέψης στὴ δη-  
μοτικὴ (ἀς μὴ λησμονοῦμε ὅτι ἐπὶ δεκαπέντε περίπου δεκαετηρίδες ἡ καθα-  
ρεύουσα κυριαρχεῖ ἀδιατάρακτη στὸ νομικὸ καὶ δικαστηριακὸ χῶρο) πιστεῖται  
ὅτι πρέπει νὰ ἐπιχειρηθεῖ σύντομα ἢ γραφῆ τῆς νομικῆς συλλογιστικῆς καὶ ὀ-  
ρολογίας στὴ δημοτικὴ γιὰτὶ δὲν νοεῖται τὸ δίκαιο, πού εἶναι ὑπόθεση τοῦ λαοῦ,  
νὰ ἀσχεῖται μὲσω τῆς καθαρῆς γλώσσας ἀπρόσιτης στὶς μάζες. Σωστὲς  
καὶ ἀξιόλογες ἀπόψεις, πού πρέπει νὰ πάρουν τὸ δρόμο τῆς πραγμάτωσής  
τους.

Μέντης

# ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Αίτιες που τὰ προκαλοῦν — Τρόποι ἀντιμετώπισής τους

Τοῦ ΓΙΑΝΝΗ ΧΑΛΚΙΑ

Ἡ ἀνάπτυξη μιᾶς χώρας κύρια καὶ βασικὰ στηρίζεται στὸ μόχθο, στὸν ἰδρώτα καὶ στὶς θυσίες τῶν ἐργαζομένων. Αὐτοὶ παράγουν ὅλο τὸ κοινωνικὸ πλοῦτο. Οἱ ἐργαζόμενοι ὅμως ἐπειδὴ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ πουλᾶνε τὴν ἐργατικὴ τους δύναμη γιὰ νὰ ζήσουν ἀναγκάζονται νὰ δουλεύουν κάτω ἀπὸ ἀπάνθρωπες συνθήκες δουλειᾶς. Πράγματι, οἱ κεφαλαιοκράτες που ἔχουν στὴ κατοχὴ τους τὰ μέσα παραγωγῆς καὶ ἰδιοποιοῦνται τὰ κέρδη, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἡ ἐργατικὴ δύναμη εἶναι ἓνα ἐ μ π ὅ ρ ε υ μ α που ὑπάρχει πάντα στὴν ἀγορὰ, δείχνουν ἐγκληματικὴ ἀδιαφορία γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἐργαζομένων. Ἐνδεχόμενα μέτρα που θὰ προστάτευαν τὴ ζωὴ, τὴν υγεία καὶ τὴ ἀσφάλεια τῶν ἐργαζομένων ἀ ὑ ἔ ἄ ν ο υ ν τὰ ἔξοδα παραγωγῆς, μ ε ι ὶ ὄ ν ο υ ν τὸ ποσοτὸ κέρδους γι' αὐτὸ καὶ ἀπαφεύγονται. Ἔτσι ὁ χρονιάτικος φόρος τοῦ αἵματος που πληρώνει ἡ ἐργατικὴ τάξη συνεχῶς αὐξάνεται. Ἡ ἀδίστακτη, ἀπληστη καὶ ὀλοκληρωτικὰ ἀσύδοτη ἐργοδυσία που χρησιμοποιεῖ ἀκατάλληλες ἐγκαταστάσεις καὶ ἀπαρχαιωμένο ὕλικό, που ἡ ἀδιαφορία της γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ συσχετίζεται μὲ τὸ ἐνδιαφέρον της ν' αὐξήσῃ τὰ κέρδη της, που κυριολεκτικὰ ὑποτιμᾷ καὶ ὑποβιβάζει τὸν ἄνθρωπο στὸ ἐπίπεδο τοῦ πράγματος, βλέπει τὸν ἐργάτη σὰν ἓνα ἀπλὸ καὶ ἀντικατάστατο κερδοφόρο ἐργαλεῖο. Ἔτσι ἀνάλογη εἶναι καὶ ἡ μεταχείρησή του.

Α. Στατιστικὰ στοιχεῖα γιὰ τὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα.

Σὲ παγκόσμια κλίμακα τὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα ἀποτελοῦν τὴν τρίτη σειρὰ αἰτία θανάτου μετὰ τὶς καρδιακὲς παθήσεις καὶ τὸ καρκίνο. Σ' ὅλο τὸ κόσμο σημειώνονται κάθε χρόνο 150.000.000 ἐργατικὰ ἀτυχήματα.

Γενικὰ τὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα κατὰ ἐπαγγελματικὴ κατηγορία στὴ χώρα μας εἶναι:

|            |        |        |        |        |        |
|------------|--------|--------|--------|--------|--------|
| ΚΛΑΔΟΣ     | 1960   | 1967   | 1969   | 1970   | 1972   |
| ΟΡΥΧΕΙΑ    | 2.659  | 3.368  | 3.309  | 3.434  | 3.674  |
| ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ | 15.494 | 24.244 | 21.461 | 21.854 | 24.475 |
| ΟΙΚΟΔΟΜΕΣ  | 5.442  | 8.957  | 8.721  | 10.212 | 9.811  |
| ΛΟΙΠΑ      | 13.189 | 9.524  | 9.207  | 9.311  | 10.162 |
| ΣΥΝΟΛΟ     | 36.784 | 46.093 | 42.698 | 44.813 | 48.002 |



(Με στοιχεία του ΙΚΑ. Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι πολλοί εργοδότες για ν' απαλλαχτούν από ποινικές και αστικές ευθύνες δέν δηλώνουν όλα τὰ εργατικά ατυχήματα στο ΙΚΑ χρησιμοποιώντας ιδιωτικούς γιατρούς).

Η χώρα μας επίσης κατέχει τή πρώτη θέση στα θανατηφόρα ατυχήματα.  
 Αναλυτικά:

|         |        |     |            |          |            |
|---------|--------|-----|------------|----------|------------|
| Το 1967 | είχαμε | 29  | θανατηφόρα | εργατικά | ατυχήματα. |
| » 1969  | »      | 100 | »          | »        | »          |
| » 1970  | »      | 141 | »          | »        | »          |
| « 1972  | »      | 128 | »          | »        | »          |
| » 1973  | »      | 136 | »          | »        | »          |

ζ

(Με στοιχεία του ΙΚΑ)

**Β. ΑΙΤΙΕΣ** «Τὰ εργατικά ατυχήματα οφείλονται εις τὸ ριψοκίνδυνον τοῦ "Ελληνος» (!!!)

Ἄρ. Δημητράτος (Υπουργός Ἐργασίας 1958-1961)

Ὁ Ἰπουργός Ἀπασχόλησης κ. Λάσκαρης μιλώντας στή Βουλὴ στίς 5/3/1975 γιὰ τὰ εργατικά ατυχήματα δέχτηκε καὶ ἄλλες αἰτίες - καὶ ὄχι μόνο τὸ «ριψοκίνδυνον τοῦ "Ελληνος». Ἀναλυτικὰ εἶπε ὅτι οφείλονται

|      |      |   |
|------|------|---|
| κατὰ | 44%  | στὸν ἐπαγγελματικὸ κίνδυνον.  |
| »    | 23%  | στή τύχη,   |
| »    | 9,4  | στήν ἔλλειψη μέτρων ἀσφαλείας,  |
| »    | 7,0% | σὲ ἄτυχες ἐνέργειες,  |
| »    | 6,6% | σὲ ἀπροσεξία,   |
| »    | 6,6% | σὲ τροχαῖα ατυχήματα (πρόσφατα νομολογήθηκε ὅτι καὶ τὸ τροχαῖο ατύχημα ποὺ γίνεται κατὰ τὴ μετάβαση στοὺς τόπους δουλειᾶς εἶναι ἐργατικὸ ατύχημα. |
| »    | 1,4% | σὲ ὑπερβάλλοντα ζῆλο  |
| »    | 0,5% | σὲ κακὴ ἐκτέλεση  |
| καὶ  | 1,5  | σὲ διάφορες ἄλλες αἰτίες.   |

Ὅμως ἂς δοῦμε τὰ πράγματα κάπως ἄλλιως. Κύρια καὶ βασικὴ αἰτία τῶν εργατικῶν ατυχημάτων εἶναι ἡ ἐπιδίωξη τοῦ εργοδότη νὰ αὐξήσῃ τὰ κέρδη του περιορίζοντας τὰ ἐξοδα παραγωγῆς στὰ ἀπόλυτα ἀναγκαῖα.

Ἔτσι λοιπόν!

1ο Χρησιμοποιοῦνται ἀκατάλληλα καὶ ἐπικίνδυνα μηχανήματα γιατί εἶναι φτηνά ἐνῶ ἀντικατάστασή τους θὰ κόστιζε ἀκριβὰ. Παράλληλα, ὑπάρχουν ἀκατάλληλες καὶ πρόχειρες ἐγκαταστάσεις.

2ο Χρησιμοποιεῖται ἀνεπίκαιρο προσωπικὸ γιὰ δουλειές ποὺ προϋποθέτουν εἰδικότητα. Ἔτσι τὰ μεροκάματά τους εἶναι χαμηλά.

3ο Δέν ὑπάρχει αὐστηρὸς κρατικὸς ἔλεγχος. Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία διακρίνει ποινικὴ καὶ ἀστικὴ εὐθύνη. Ποινικὴ εὐθύνη οὐσιαστικὰ δέν ὑπάρχει

γιατί τὰ μέτρα ασφάλειας πού προβλέπονται ἀπ' τὸ νόμο εἶναι ξεπερασμένα καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται στὸ σημερινὸ ἐπίπεδο τῆς τεχνικῆς ἀνάπτυξης. Ἀπὸ δὲ τὴν ἀστική εὐθὺνη, ὁ ἐργοδότης, ἀπαλλάσσεται ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει δόλος (Α.Ν. 1846/51 ἄρθρο 60.3). Ἐξ σημειωθῆ ἔπίσης ὅτι ὁ ἔλεγχος τῆς Ἐπιθεώρησης Ἐργασίας εἶναι ὑποτυπώδης.

4ο Τὰ συνδικαλιστικὰ σωματεῖα δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ μηνύσουν τὴν ἐργοδοσία γιὰ ἀτυχήματα πού προκλήθηκαν σὲ μέλη τους, τῆ ὥρα δουλειᾶς.

5. Οἱ κυρώσεις ἐπιβάλλονται — ὅταν ἐπιβάλλονται — σ' ὁποιοδήποτε ἐκτὸς ἀπ' τὸ πραγματικὸ ὑπεύθυνο. Πράγματι πολλοὶ ἐργοδότες καθιστοῦν κάποιον ὑπεύθυνο στὸν ὁποῖο καὶ φορτώνεται ὅλη ἡ εὐθὺνη.

## Γ ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ.

Πέρα ὅμως ἀπ' τοὺς κινδύνους ἀπειλοῦν ἡμεῖς τὴ σωματικὴ ἀκεραιότητα καὶ τὴν προσωπικὴ ἀσφάλεια, οἱ ἐργαζόμενοι εἶναι ἐκτεθειμένοι καὶ σὲ πολλοὺς ἄλλους κινδύνους. Ὁ σημερινὸς ρυθμὸς ἀνάπτυξης τῆς παραγωγῆς ἔχει ἐντατικοποιήσει τὴ δουλειὰ καὶ φυσικὰ ἔχει ἀυξήσει καὶ τὴν ἐκμετάλλευση καθιστώντας ἔτσι ἀφόρητες τίς συνθῆκες κάτω ἀπὸ τίς ὁποῖες δουλεύουν οἱ ἐργάτες ἐνῶ παράλληλα, αὐτὴ ἡ ἐντατικοποίηση στὴ διαδικασία τῆς κοινωνικῆς παραγωγῆς, δημιουργεῖ πρόσθετους κινδύνους, πού βραχυπρόθεσμα ἢ μακροπρόθεσμα, βλάπτουν ἀνεπαισθήτως τὴ ζωὴ τῶν ἐργαζομένων. Οἱ θόρυβοι, οἱ δονήσεις, ἡ θερμότητα, ἡ πίεση, ἡ ἀκτινοβολία, οἱ βλαβερὲς τοξικὲς ἢ καυστικὲς οὐσίες πού ἀναπνέουν οἱ ἐργαζόμενοι, ὅλα αὐτὰ δημιουργοῦν ἀλλοιώσεις πού καταλήγουν σὲ χρόνιες παθήσεις ἐνῶ ἀρρώστιας σὰ τὸ καρκίνου τοῦ πνεύμονος ἢ τοῦ δέρματος, σὰ τὸ ἔλκος, τὴ βρογχίτιδα, τίς δηλητηριάσεις, τὴν ἀμειψίαση, τὴ πνευμονοκονίαση, τίς νευρώσεις, τίς ἡμικρανίες, τίς καρδιαπαραχές, τὸ ἄσθμα κ.τ.λ. εἶναι πολλὴ συνηθισμένες ἰδιαίτερα στοὺς βιομηχανικοὺς ἐργάτες.

## Δ ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ-ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ

1. Ἀρχικὰ ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία θὰ πρέπει νὰ ἐπεκταθῆ γιὰ νὰ καλύψει ὅλες τίς περιπτώσεις. Ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς καὶ ἡ προσαρμογὴ τῆς στὶς σύγχρονες συνθῆκες δουλειᾶς εἶναι ἀπαραίτητη. Γιὰ νὰ τηρεῖται δὲ ἀπαρέγκλητα θὰ πρέπει ὁ κρατικὸς ἔλεγχος νὰ εἶναι οὐσιαστικός, ἡ δὲ ἐπιθεώρηση Ἐργασίας ν' ἀποχτήσῃ οὐσιαστικὲς ἀρμεδιότητες πλαισιωμένη ἀπὸ τεχνικοὺς καὶ συνδικαλιστές. Ἐπίσης νομοθετικὰ θὰ πρέπει νὰ μεταβιβασθῆ ἡ εὐθὺνη στὸ πραγματικὸ ὑπεύθυνο ἐργοδότη καὶ πέρα ἀπὸ τυχρὸν ποινικὲς εὐθύνες νὰ τοῦ ἐπιβάλλεται γερὸ χρηματικὸ πρόστιμο ἂν δὲν τηρεῖ τὰ μέτρα ἀσφάλειας τῶν ἐργαζομένων.

2. Θα πρέπει - αφού ληφθούν όλα τα προστατευτικά μέτρα - να ενημερωθούν οι εργαζόμενοι για όλους τους επαγγελματικούς κινδύνους που διατρέχουν και να διαφωτισθούν για το πώς θα αποφεύγουν τις κακοτοπιές.

3. Σε κάθε εργασιακό χώρο θα πρέπει να υπάρχουν έπαρκειές ποσότητες των πρώτων βοηθειών που είναι απαραίτητες, έτσι, ώστε να αντιμετωπίζονται προσωρινά τα διάφορα ατυχήματα και να αποφεύγονται κίνδυνοι μόλυνσης επιδείνωσης κ.τ.λ. μέχρι να φτάσει ο γιατρός. Στις μεγάλες δέ βιομηχανικές μονάδες είναι απαραίτητη ή ύπαρξη μόνιμου εργασιακού γιατρού για να παρέχεται άμεση βοήθεια και για να γίνεται ταχτική διαφώτιση των εργαζομένων πάνω στα θέματα της υγείας τους.

4. Και βέβαια δέ πιστεύουμε στη μεταφυσική, έξωπραγματική, αντιεπιστημονική και αντιστορική θεωρία της συνεργασίας των τάξεων. Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες έχουν διαμετρικά αντίθετα συμφέροντα. Η πλειοψηφία - οι εργαζόμενοι - αγωνίζεται για να ζήσει ανθρωπινά, ενώ η μειοψηφία - οι εργοδότες - αγωνίζεται για ν' αυξήσει τα κέρδη της. Έξ' ἄλλου αυτή ακριβώς ή ανειρήνευτη πάλη που υπάρχει ανάμεσα στις αντιμαχόμενες τάξεις είναι ή κινητήρια Δύναμη της ιστορίας. Ασφαλώς λοιπόν κανένας δέν έχει αὐταπάτες για διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων ἀπ' τους εργοδότες, γιατί κι αυτές οι παραχωρήσεις που γίνονται μερικές φορές, δέν γίνονται ἀπ' τή καλή θέληση της εργοδοσίας ἀλλά κάτω ἀπ' τή σκληρή πίεση του εργατικού κινήματος. "Αρα σ' αυτή τή κατεύθυνση θα πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες ἀπ' τή μεριά των εργαζομένων γιατί τὸ πιο σημαντικό και αποτελεσματικό μέσο πίεσης για τή βελτίωση των συνθηκῶν δουλειᾶς και για τήν ἐξασφάλιση της ζωῆς και της υγείας των εργαζομένων είναι τὸ αὐτόνομο, μαζικό, ταξικό συνδικαλιστικό κίνημα του ὁποίου οι φορεῖς θα συμμετέχουν παράλληλα στη διαμόρφωση της εργατικῆς νομοθεσίας, στην ἐπίβλεψη για τήν ἐφαρμογή της και στη κινητοποίηση των εργαζομένων για ἀπαίτηση καλύτερων συνθηκῶν δουλειᾶς. "Αν οι κεφαλαιοκράτες θέλουν με κάθε τρόπο ν' αυξήσουν τὰ κέρδη τους θυσιάζοντας ἑκατόμβες θυμάτων ἀπ' τήν εργατική τάξη, οι εργάτες ἔχουν κάθε δικαίωμα και ὑποχρέωση να αγωνιστούν για τή ζωή τους. Τουλάχιστον τὸ δικαίωμα ζωῆς είναι ἀκωνικοποιημένο, είναι κοινό, ἀνήκει σέ όλους μας.

Βέβαια μες τὰ σημερινὰ κοινωνικά πλαίσια και τις σημερινές παραγωγικές σχέσεις που κυριαρχοῦν τὸ Ἄπουργεῖον Ἀπασχόλησης οὔτε θέλει οὔτε μπορεί να πάρει βελτιωτικά μέτρα. Παράλληλα και ή συνδικαλιστική ἡγεσία - μέχρι σ' ἕνα βαθμό - δέν μπορεί να προωθήσει τὰ ἐπιταχτικά και ζωτικά προβλήματα των εργαζομένων. Τὸ βάρος θα τὸ σηκώσουν κύρια οι ἴδιοι οι εργαζόμενοι που ΕΝΩΜΕΝΟΙ θα ἀπαιτήσουν ἀγωνιστικά - πέρα ἀπ' τους γενικώτερους στόχους να παρθοῦν τὰ ἄμεσα μέτρα που χρειάζονται για τὰ προστατευτῆ ή ζωή τους.

## ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

\* "Όπως είχε ανακοινωθεί θά γινόταν τὸ Πάσχα συνέλευση γιὰ τὴν τροποποίηση τοῦ καταστατικοῦ. Τελικὰ ὅμως ἔγιναν δύο συγκεντρώσεις χωρὶς ἀπαρτία. Ἔτσι ἡ τροποποίηση τοῦ καταστατικοῦ ἀναβλήθηκε. Τὸν Σεπτέμβριο πού θά γίνουν οἱ ἐκλογές γιὰ ἀνάδειξη νέου Δ.Σ. ἂν ὑπάρχει κανονικὴ ἀπαρτία θά γίνει καὶ τροποποίηση τοῦ καταστατικοῦ.

\* "Όπως εἶχε προγραμματισθεῖ ἔγινε τὴν β' ἐβδομάδα τοῦ Πάσχα ἐκθεση βιβλίου στὴ στοὰ τοῦ Δημαρχείου. Ἡ ἐκθεση εἶχε μεγάλη ἐπιτυχία καὶ πούληθηκαν 320 βιβλία. Ὁ κόσμος τὴν δέχθηκε μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ βιβλία πού πούληθηκαν, ἀπὸ τίς συζητήσεις πού εἶχαμε μαζί τους καὶ ἀπὸ τὴν συνεχῆ ἐπίσκεψη τοῦ κόσμου στὴν ἐκθεση.

Ἐμεῖς ἀπὸ τὴν μεριά μας ὑποσχόμαστε νὰ ξανακάνουμε ἐκθεση βιβλίου καὶ μὲ ἀκόμη μεγαλύτερη ποικιλία βιβλίου.

Στὴν ἐπιτυχία τῆς ἐκθέσεως ὀφείλεται καὶ ὁ γῶρος πού ἔγινε ἡ ἐκθεση καὶ σ' αὐτὸ εὐχαριστοῦμε τὸν κ. Δήμαρχο γιὰ τὴν παραχώρησή του, ὅπως θὰ θέλαμε νὰ τὸν εὐχαριστήσουμε ἀκόμη γιὰ τὸ ποσὸ τῶν 10.000 δρχ. πού παραχωρήθηκε γιὰ τὸ σύλλογο καθὼς καὶ τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο. Καὶ εἶμαστε βέβαιοι ὅτι καὶ στὸ μέλλον ἡ συνεργασία αὐτὴ θά γίνει πιὸ στενὴ γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πολιτιστικῆς δραστηριότητος στὴν πύλη μας.

\* Τὴν Τρίτη ἡμέρα τοῦ Πάσχα ἔγινε στὰ «Διονύσια» ἐκδήλωση μὲ θέμα «Ἑλληνικὸς νεοφασισμὸς». Ὁμιλητὴς ἦταν ὁ δημοσιογράφος - συγγραφέας Γιάννης Κάτρης. Ἡ ἐκδήλωση εἶχε ἐπιτυχία καὶ ὁ κινηματογράφος ἦταν γεμῆτος. Μετὰ τὴν ὁμιλία ἔγινε συζήτηση πάνω στὸ θέμα. Εὐχαριστοῦμε τὸν Ἐπιμορφωτικὸ Ὁμιλο Σερρεῶν (ΕΣΟ) γιὰ τὴν παραχώρηση τῆς αἴθουσας.

\* Τὴν Τετάρτη 12/5/76 ἔγινε στὰ γραφεῖα τοῦ συλλόγου στὴν Θεσ/νικὴ συγκεντρωσι. Στὴν ἀρχὴ ἔγινε ἐνημέρωση ἀπὸ τὸ Δ.Σ. γιὰ τὴν πορεία τοῦ συλλόγου καὶ μετὰ ἔγινε μία εἰσήγηση γιὰ τὸ Πανσπουδαστικὸ Συνέδριο. Ἡ εἰσήγηση περιελάμβανε τὴν ἴδρυση τῆς ΕΦΕΕ μετὰ τὴν δικτατορία τὴν σημασία πού εἶχε γιὰ τὸ φοιτητικὸ κίνημα τὴν σημασία τοῦ πρώτου μεταδικτατορικοῦ Πανσπουδαστικοῦ συνέδριου καὶ τὸ ρόλο πού πρέπει νὰ παίξει.

\* Ὁ σύλλογος μετὰ τὴν ἐκθεση βιβλίου κράτησε ἓνα μεγάλο ἀριθμὸ βιβλίων γιὰ τὴν βιβλιοθήκη τοῦ συλλόγου. Στὴν πορεία ἐπίσης θά παίρνει καὶ ἄλλα βιβλία ὥστε ἡ βιβλιοθήκη νὰ ἐμπλουτίζεται συνεχῶς. Τώρα τὸ καλοκαίρι ἡ βιβλιοθήκη θά λειτουργήσει στὶς Σέρρες στὰ γραφεῖα τοῦ συλλόγου καὶ οἱ φοιτητὲς καθὼς καὶ οἱ μαθητὲς θά μποροῦν νὰ δανείζονται βιβλία. Δικιὰ μας προσπάθεια θά εἶναι νὰ μπορέσουν νὰ στηθοῦν βιβλιοθῆκες καὶ στὰ χωριὰ ἐκεῖ ὅπου τὸ καλὸ βιβλίον εἶναι ἄγνωστο. Τώρα τὸ καλοκαίρι θά ἐντείνουμε τὴν προσπάθειά μας στὴν κατεύθυνση αὐτῆ.

## ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Τοῦ Ἀγγελου Ἀμπαλάκη

Στὴ κακὴ ὀργάνωση, στὶς μεσαιωνικὲς γνώσεις καὶ στὴ μιζέρια τῆς μέσης Παιδείας ἔρχεται νὰ προστεθῆ καὶ ἓνας ἄλλος θεσμὸς γιὰ νὰ δώσει σ' ὅλη του τὴν ἔμφαση αὐτὸ ποὺ λέγεται «Ἑλληνικὴ Παιδεία».

Ἔτσι οἱ μαθητὲς, φθάνοντας στὸν μῆνα Ἰούνη, μῆνα γεμᾶτο ἀβεβαιότητα, θὰ ριχτοῦν σ' ἓνα ἐξοντωτικὸ καὶ πολύωρο διάβασμα γεμᾶτο ἄγχος. Στὸ μικρὸ χρονικὸ διάστημα τῶν ἐξετάσεων εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποστηθίσουν ὀλόκληρα βιβλία, νὰ γίνουν σωστὰ μαθητόφωνα.

Μέσα στὸ σωρὸ τῶν προβλημάτων ποὺ ἔχει σήμερα ἡ Μέση Παιδεία, ὁ σημερινὸς τρόπος τῶν ἐξετάσεων εἶναι σίγουρα καταδικασμένος στὴ συνείδηση τῶν μαθητῶν, γιὰτὶ ἀντὶ νὰ ἀποτελεῖ μέσο γιὰ τὴ μόρφωση του ἀποτελεῖ μᾶλλον τροχοπέδη γι' αὐτήν. Τοὺς ὑποχρεώνει σ' ἓνα ἐξοντωτικὸ διάβασμα μέσα σὲ συμπίεσμένο χρόνο (μὴ μέρη γιὰ κάθε μάθημα) ποὺ δὲν στηρίζεται στὴ δημιουργικὴ ἀφομοίωση τῶν γνώσεων μὰ στὴ ξερὴ ἀποστήθιση καὶ παπαγαλία. Ὑποχρεώνονται οἱ μαθητὲς τὸν τελευταῖο μῆνα νὰ ἀρχίσουν ἓνα ράλλυ ἀποστήθισης ἀριθμῶν καὶ χημικῶν τύπων, ἡμερομηνιῶν καὶ κανόνων. Σὲ λίγο χρονικὸ διάστημα σίγουρα ὅλα αὐτὰ θὰ ἔχουν ξεχαστεῖ καὶ τὸ μόνο ποὺ θὰ

μείνει εἶναι ἡ ταλαιπωρία καὶ τὸ ἄγχος. Κοντὰ σ' ὅλα τὰ παραπάνω ἔρχεται νὰ προστεθῆ καὶ τὸ ὅτι τὰ προγράμματα ποὺ γίνονται εἶναι συνήθως κικκοφτιαγμένα, κλείνοντας ἔτσι τὸ ἐπιστημονικὸ ἐξεταστικὸ σύστημα τῆς παιδείας μας.

Θὰ συμπληρώσουμε τέλος πῶς οἱ ἐξετάσεις δὲν στηρίζονται πάνω στὴ συλλογικὴ μελέτη, στὴν εὐγενικὴ ἀμιλλα, ἀλλὰ καλλιεργοῦν τὸ ἀτομιστικὸ πνεῦμα. Ἔτσι ἀποκλείουν τὴν ἀνάπτυξη τῆς συναδελφικότητας. Ὁ καθένας μαθητῆς ἀπομονώνεται καὶ διαβάζει τὸ δικὰ του μαθήματα γιὰ τὸν ἑαυτὸ του.

Ὅλα τὰ παραπάνω δείχνουν καθαρὰ πῶσο ἀποστεωμένο εἶναι τὸ σημερινὸ σύστημα τῶν ἐξετάσεων. Οἱ μαθητὲς καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς καὶ ἐμεῖς δὲν δεχόμαστε ἓνα τέτοιου συστήματος καὶ ζητᾶμε ἓνα ἄλλο καλύτερο.

Ἡ θέση τῶν μαθητῶν καὶ ἡ δική μας ἀπέναντι στὸ ἐξεταστικὸ σύστημα δὲν εἶναι προτὶν μιᾶς στείρας κριτικῆς. Δὲν λέμε: «ὄχι στὶς ἐξετάσεις». Οἱ μαθητὲς ὅπως κάθε χρόνο ἔτσι καὶ φέτος θὰ δώσουν τὴ μάχη τῶν ἐξετάσεων. Θὰ διαβάσουν ὅσο μποροῦν καλύτερα ὥστε νὰ ἔχουν στὶς ἐξετάσεις ὅσο μποροῦν πιὸ μεγάλη ἐπιτυχία.

Κερδίζοντας τούτη τὴ μάχη δὲν

έχουν μόνο δικαίωσει τους έαυτούς τους για τήν έπιτυχία τους, μά και τους γονείς τους. Θάναι τὸ καλύτερο δῶρο, ἡ μεγαλύτερη ξεκούραση για τους γονείς πὸ θά δοῦν πὸς τὰ παιδιὰ τους αγωνίζονται για τὴ μόρφωσή τους.

Οἱ μαθητές θά δείξουν σέ «ώρισμένους» πὸς ὅλος ὁ ἀγωνας και τὰ δίκαια αἰτήματά τους δέν εἶναι νά «γλυτώσουν» μερικά μαθήματα μά νά γκρεμίσουν τὰ εμπόδια πὸς βάζουν οὐσιαστικό φραγμὸ στή πραγματική τους μόρφωση, πὸς βάζουν φραγμὸ σέ μιὰ παιδεία δημοκρατική, στήν ὑπηρεσία τοῦ λαοῦ.

Ἄς σημειώσουμε για ὅσους φωνάζουν ἐνάντια στὸ μαθητικὸ συνδικαλισμὸ, ὑπέρμαχοι τῆς δημοκρα-

τίας — κι' ἔχουμε ὠρισμένους πὸς ἀσχολοῦνται συχνά μ' αὐτὸ στή πόλη μας — πὸς ὅλοι σχεδὸν οἱ πρόλ εδροι, γραμματεῖς τῶν μαθητικῶν κοινοτήτων εἶναι καλοὶ μαθητές.

Στὸ τρόπο αὐτὸ τῶν ἐξετάσεων πρέπει οἱ μαθητικὲς κοινότητες νά παίζουν σημαντικό ρόλο, νά δώσουν τὸ σωστὸ τρόπο ἀντιμετωπίζοντας τοῦ ζητήματος, ἔτσι πὸς ὅλοι οἱ μαθητές νά περάσουν τὴ φετεινὴ χρονιά.

Ἐπίσης πρέπει σέ συνεργασία με τους καθηγητές νά βοηθήσουν στήν ὅσο τὸ δυνατὸ περισσότερη βελτίωση τῶν συνθηκῶν στίς ἐξετάσεις.

Ἄς ἐλπίσουμε και ἄς εὐχηθοῦμε πὸς ἡ μάχη τῶν ἐξετάσεων θά κερδηθεῖ για ὅλους τους μαθητές.

## ΒΡΑΔΙΑ ΞΕΦΕΡΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ

Ἀξίζει κάθε ἔπαινος στίς τελειόφοιτες μαθήτριες τοῦ Β' Γυμνασίου Θελέων Σεργῶν πὸς στὰ πλαίσια τῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων τῶν μαθητικῶν κοινοτήτων τοῦ γυμνασίου τους ὁργάνωσαν «βραδιά Ξεφέρη» στήν αἴθουσα τοῦ «Ορφέου» στίς 28 Μαΐου.

Τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδήλωσης περιελάμβανε:

Εἰσαγωγή στήν ποίηση, παρουσίαση τῆς σύγχρονης ποίησης, ἀποσπάσματα ἀπὸ ἔργα τοῦ (ποιητῆ - δοκιμογράφου - μεταφραστῆ) Ξεφέρη, ἐκτελέσεις ἀπὸ χορωδία μελοποιημένων ποιημάτων του καθώς και ἓνα βιογραφικὸ τοῦ Ξεφέρη και πληροφορίες για τὸ πὸς εἶδαν τὸν θάνατό του οἱ πολιτικοὶ και οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Μπράβο ξανά στίς μαθήτριες για τήν ἀξιόλογη δουλειά τους. Μπράβο και στους καθηγητές τους.

Σ. Σ.



ἐπιμέλεια παρουσίασης Γ. Χ.

Αύριο ή Ίσπανία

Σαντιάγκο Καρίλιο (ἐκδόσεις θεμέλιο δρχ. 140)

Μετά τή σχεδόν ταυτόχρονη κατάρρευση τῶν φασιστικῶν καθεστῶτων τῆς Πορτογαλίας καί τῆς χώρας μας ἔλα δείχνουν ὅτι ἤρθε ἡ σειρά γιά νά ἐκλείψει καί τὸ τελευταῖο φασιστικὸ στίγμα τῆς Εὐρώπης. Ἀπεργίες, διαδηλώσεις καί συγκρούσεις συγκλονίζουν τὴ σημερινὴ φασιστικὴ Ίσπανία, προμηνύματα τῆς αὐριανῆς δημοκρατικῆς κοινωνίας τῆς. Ὁ Χουάν Κάρλος καί οἱ φασιστικὲς δομές τοῦ Κράτους προσπαθοῦν νά στεριώσουν τὸ κλονιζόμενο φρανκικὸ καθεστῶς. Παράλληλα στὸ χῶρο τῆς ἀντιπολίτευσης συντελεῖται ἓνα βαρυσήμαντο πολιτικὸ γεγονός. ὅλες οἱ ἀντιφρανκικὲς δυνάμεις ἀπὸ τοὺς μοναρχικοὺς ὡς τοὺς κομμουνιστὲς συγκρότησαν κοινὴ ἐπιτροπὴ ἀποκατάστασης τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν. Στὸ βιβλίο αὐτὸ ποὺ εἶναι μὲ μορφὴ διαλόγου τοῦ Σ. Καρίλιο μὲ τοὺς δημοσιογράφους Μάξ Γκαλὸ καί Ρεζίς Ντεμπραι ἀναφέρεται ὅλη ἡ μακρόχρονη διαδρομὴ τοῦ ἰσπανικοῦ κινήματος ποὺ ἀρχίζει γύρω στὰ 1930. παίζει καθοριστικὸ ρόλο στὴν Ίσπανικὴ Δημοκρατία, ἠττάται στὸν ἐμφύλιο καί γιγαντώνεται, μαζικοποιεῖται τὰ τελευταῖα χρόνια. Πολιτικὲς ἀναλύσεις, ἀναμνήσεις καί προοπτικὲς κυριαρχοῦνται ἀπ' τὴν ἰδέα, ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶναι ἐπαναστατικὴ δύναμη. Στὸ δεῦτερο μέρος τοῦ βιβλίου τίγονται μερικὰ καυτὰ προβλήματα τοῦ σοσιαλισμοῦ (ἀριστερισμός, μαοϊσμός, οἱ δίκες τῆς σταλινικῆς περιόδου, ἡ σοβιετικὴ κοινωνία κ.τ.λ.) ἐνῶ στὸ τρίτο μέρος διαγράφεται ἡ αὐριανὴ Ίσπανία. Ἡ συζήτηση κλείνει μὲ τὴ θέση τοῦ Καρίλιο ὅτι ἡ «Ἐλευθερία ποὺ ξανακερδήθηκε στὴ Πορτογαλία καί στὴν Ἑλλάδα δὲ κερδήθηκε μιὰ γιὰ πάντα ἀλλὰ χρειάζεται νά μὴ σταματήσει ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν διαρκῆ ὑπεράσπισή τῆς»

Ἐπανάσταση καί Ἀντεπανάσταση στὴ Ἑλλάδα 1936-1974 Walter Fischer, Eberhard Rondholz, Γεώργιος Φάραντος (Ἐκδόσεις Μπουκουμάνης δρχ. 80).

Στὸ βιβλίο αὐτὸ γίνεται μιὰ βαθειὰ κριτικὴ ἀνάλυση τῶν δομῶν τῆς ἐλληρικῆς κοινωνίας, τῶν πολιτικῶν μεταβολῶν καί τῆς ἀντίστασης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἐναντίον σὲ κάθε ξένη καί ντόπια ἐπιβολή. Γίνεται εἰδικώτερη ἀναφορὰ στὴ κατάσταση τῶν τάξεων, στὸ πῶς φτάσαμε στὴ δικτατορία τῶν συν-

ταγματαρχών, στο ρόλο της 'Αμερικικής στη πολιτική ζωή της χώρας, στην οικονομική υπανάπτυξη και στο παρεμβατισμό του ξένου κεφάλαιου. 'Επίσης αναφέρεται στα στρατιωτικά πραξικοπήματα καθώς και στην 'Αντίσταση. Τέλος έχει και ένα κεφάλαιο για τη δράση της εκκλησιαστικής χούντας στη περίοδο της δικτατορίας. Γενικά γίνεται μια γενναία ανατομία - παρά τις επί μέρους επιφυλάξεις που μπορεί να έχει κανείς - των προβλημάτων που συντάραξαν και εξακολουθούν λίγο-πολύ να συνταράσσουν τη χώρα μας.

Μαθήματα για το Φασισμό

Ηαλμίρο Τολιάτι ('Εκδόσεις 'Οδυσσεύς δρχ. 90)

Τα μαθήματα για το φασισμό του 'Ιταλού ήγέτη είναι ένα απ' τα βασικά του έργα. 'Εκτός από την αξία τους σαν ιστορικό ντοκουμέντο αποτελούν επίσης μια εκλαϊκευμένη ανάλυση της δομής του φασιστικού καθεστώτος καθώς και της πολιτικής που πρέπει ν' ακολουθήσει η εργατική τάξη για την ανατροπή του. Τα μαθήματα αυτά γίνανε το 1935 σ' ένα κοινό που το αποτελούσαν εργάτες και άπλοι αγωνιστές. "Έτσι όλα τα μαθήματα είναι άπλά και κατανοητά ενώ η άμεσότητα και η ζωηρότητα του προφορικού λόγου είναι αποτυπωμένη και στις αναλύσεις της πολιτικής κατάστασης και στη χάραξη της συγκεκριμένης γραμμής δράσης. 'Ο κύριος άξονας πάνω στον όποιο κινείται ο Η. Τολιάτι είναι η απόδειξη του ταξικού χαρακτήρα του φασισμού, η ιδεολογικοπολιτική κατάσταση των μαζών, η φασιστική ιδεολογία, το φασιστικό κόμμα και οι οργανώσεις του. «Μέχρι σήμερα η πολιτική του Τολιάτι στην 'Ιταλία έχει διατρέξει ήδη μια μακριά πορεία και οι καρποί της βρίσκονται στο προχωρημένο στάδιο της ώριμότητάς. Τα μαθήματα αυτά είναι μια ματιά στο παρελθόν για νά μπορούμε νά καταλάβουμε καλύτερα το μέλλον».

'Η νομοθεσία των βαρβάρων

Γ. Κατηφόρη ('Εκδόσεις Θεμέλιο δρχ. 100)

Σ' αυτό το βιβλίο είναι μαζεμένα τα άρθρα που δημοσίευσε στο έξωπαιρικό ο Γ. Κ. στα χρόνια της χούντας για νά συμβάλλουν στη γενική αντιδικτατορική πολεμική. 'Ο Γ. Κ. αναφέρεται διεξοδικά στην οικοδόμηση του αντικομμουνιστικού κράτους απ' το 1920 και πέρα με τη θέσπιση του ιδιώνυμου στα 1929 απ' το Βενιζέλο, με το παρασύνταγμα του 1952... Στο δεύτερο δοκίμιό του αναλύει το ρόλο της βασιλείας στην 'Ελλάδα με ιδιαίτερη αναφορά στα χρόνια 1946-1967. Στο τρίτο δοκίμιό του αναφέρεται στη θεσμοθέτηση της στρατοκρατικής κοινωνίας στην 'Ελλάδα, μια βασική ανάλυση του Ν.Δ. 58/1967 που έδωσε η χούντα για την ίδρυση του θεσμού του 'Αρχηγού των 'Ενόπλων δυνάμεων για νά αποδυναμώσει τα άλλα όπλα.. 'Η διατήρηση αυτού του θεσμού κάνει το άρθρο νά μὴν έχει χάσει τίποτα απ' την επικαιρότητά του. Στο βιβλίο υπάρχουν ακόμα τρία άρθρα-καταγγελίες: «Οι συγκεντρώσεις και η νομοθεσία της χούντας» «ό έλεγχος των κομμάτων» και «οι δικτάτορες και οι νέοι αποστάτες».



# Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

## Α' Η ΒΡΕΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ Φ.Κ.:

Από τη λήξη του εμφυλίου πολέμου ως το 1956. Δύο είναι τα χαρακτηριστικά στοιχεία: η άνωπαρξία διεκδικήσεων και η άγρια τρομοκρατία. Το Κυπριακό αποτελεί το έναυσμα για ό,τι πρόκειται να ακολουθήσει. Έχουμε τα πρώτα θύματα τρεις νεκρούς στην κινητοποίηση για το Κυπριακό. Στη φάση αυτή πρωτοκυκλοφορεί η Πανσπουδαστική και βγαίνουν τα πρώτα στελέχη του Φ.Κ.

## Β' ΝΗΣΙΑΚΗ ΠΑΙΚΙΑ ΤΟΥ Φ.Κ.

Σ' αυτήν την περίοδο έγιναν το Α' και Β' Πανσπουδαστικά Συνέδρια. Είναι περίοδος ανασύνταξης και «αυτογνωσίας» του Φοιτητικού Κινήματος.

## Γ' Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΤΟΥ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ

Αυτή διαρκεί από το 1959 ως το 1962. Στην περίοδο αυτή συγκροτούνται στο φοιτητικό χώρο οι δυνάμεις, που θέλουν να προχωρήσει το φ.κ. σε έκδημοκρατισμό των Πανεπιστημίων και σε συνδικαλιστικούς αγώνες για τα άμεσα προβλήματα των φοιτητών, μ' αυτούς που θέλουν να χωρίσουν τους φοιτητές σε «έθνικους ήρωες» και μη.

Στην περίοδο αυτή ιδρύεται και η ΕΚΟΦ Έθνική Κοινωνική Οργάνωση Φοιτητών, που προσπαθεί να μπλοκάρει το Φ.Κ., τρομοκρατώντας τους συνδικαλιστές και τους δημοκράτες φοιτητές. Έτσι το φοιτητικό κίνημα κινητοποιείται για ακαδημαϊκές

ελευθερίες για να διαφύγει από τους πανεπιστημιακούς χώρους το Σπουδαστικό τμήμα Ασφάλειας και να διαφυλαχθεί το Ακαδημαϊκό Άσυλο.

Η φάση αυτή τελειώνει με τις μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις των φοιτητών αλλά και όλου του λαού για την τήρηση του Συντάγματος, μετά το έκλογικό πραξικόπημα του 1961. Οι κινητοποιήσεις αυτές είναι γνωστές σαν αγώνες για το «114».

## Δ' Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΣΗΣ ΤΟΥ Φ.Κ.

Η περίοδος αυτή διαρκεί από το 1962 ως τα Ίουλιανά. Στη φάση αυτή αρχίζουν αγώνες για ριζικές αλλαγές στην Παιδεία και τα αιτήματα των φοιτητών γίνονται αιτήματα του δημοκρατικού κινήματος. Μαζεύονται 1.000.000 υπογραφές για αύξηση των παροχών στην Παιδεία σε ποσοστό 15% με παράλληλη μείωση των στρατιωτικών δαπανών.

Το Φ.Κ. προχωράει στο περίφημο Δ' Πανσπουδαστικό Συνέδριο (Απρίλιος '64) που αποτελεί σ τ α θ μ ο για το φοιτητικό Κίνημα. Οι απαιτήσεις του του '67, βάζουν όχι μόνο ποσοτικά, αλλά και ποιοτικά διαρθρωτικά αιτήματα.

## Ε' ΜΕΤΑΔΙΚΤΑΤΟΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΟΥ Φ.Κ.

Η περίοδος αυτή αρχίζει άμεσα μετά την αλλαγή του καλοκαιριού του '74. Το φ.κ. βγήκε δυναμωμένο από τη δικτατορία. Τον Μάιο του 1974 δημιουργείται η Ε.Φ.Ε.Ε. και τον φετινό Μάιο γίνεται το Α' Μεταδικτατορικό Πανσπουδαστικό Συνέδριο, που είναι το 8ο Πανσπουδαστικό Συνέδριο.

## ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ε.Φ.Ε.Ε.—ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ε.Σ.Ε.Ε.

### Δύο σημαντικά βήματα του φοιτητικού-σπουδαστικού κινήματος

Δύο σημαντικά γεγονότα έγιναν τον Μάιο στον σπουδαστικό χώρο. Οι σπουδαστές των ανωτέρων σχολίων και οι φοιτητές όλης της χώρας ψήφισαν και ανάδειξαν τους αντι-

προσώπους τους για το Ίδρυτικό Συνέδριο της Έθνικής Σπουδαστικής Ένωσης Ελλάδας (Ε.Σ.Ε.Ε.) και το Πανσπουδαστικό Συνέδριο της Έθνικής Φοιτητικής Ένωσης Έλ-

λάδας (Ε.Φ.Ε.Ε.) αντίστοιχα.

Τα δύο συνέδρια εξέλεξαν Κεντρικό Συμβούλιο και προσδιόρισαν τους στόχους του σπουδαστικού και του φοιτητικού κινήματος αντίστοιχα και που στη χρονιά που πέρασε εκφράστηκαν με το τρίπτυχο: 1) αποχουντοποίηση - κάθαρση 2) έκδη-

μοκρατισμός 3) καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

Τα αποτελέσματα των σπουδαστικών και φοιτητικών εκλογών σήμαναν μια μεγάλη νίκη των δημοκρατικών προοδευτικών δυνάμεων. Η συντριπτική πλειοψηφία που κατέκτησαν οι δημοκρατικές δυνάμεις

αποκάλυψε την απόλυτη ψαχή μαρτυρία για το πραγματικό νόημα και το περιεχόμενο της ψήφου των φοιτητών. Οι χιλιάδες σπουδαστές και φοιτητές της χώρας έδωσαν την εμπιστοσύνη και την ψήφο τους σε κείνες τις δυνάμεις που με αταλάντευτη συνέπεια, με σταθερότητα και με αίσθημα ευθύνης αγωνίζονται και προτείνουν συγκεκριμένα μέτρα για τη λύση των μεγάλων εκπαιδευτικών προβλημάτων, για τη λύση των φλεγόντων προβλημάτων ζωής και σπουδών της σπουδάζουσας νεολαίας.

Οι σπουδαστές και φοιτητές έδωσαν, ακόμα, την αμέριστη εμπιστοσύνη και την ψήφο τους στις δυνάμεις εκείνες που διακηρύσσουν ότι μόνο μέσα σε μια Ελλάδα ανεξάρτητη απαλλαγμένη από την ιμπεριαλιστική εξάρτηση μπορούν να βρουν τη λύση τους τα μεγάλα προβλήματα της εκπαίδευσης, όλα τα θεμελιακά προβλήματα του λαού και της νεολαίας. Από αυτή την άποψη, η ψήφος των χιλιάδων φοιτητών επαναβεβαιώνει το σταθερό αντιιμπεριαλιστικό δημοκρατικό αντιφαστιστικό προσανατολισμό του φοιτητικού και σπουδαστικού κινήματος, εκφράζει με διαύγεια τις αντιιμπεριαλιστικές διαθέσεις και τους πόθους της σπουδάζουσας νεολαίας, που ταυτίζονται με τις διαθέσεις και τους πόθους όλκληρου του ελληνικού λαού.

# ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

## ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΑΣ

Μιά δουλειά τῆς «Ἐπιτροπῆς Τοπικῶν Προβλημάτων» τοῦ συλλόγου

ἐπιμέλεια: Φ. TZINABΟΥ - Χ. ΔΗΜΑΚΗΣ

Ὁ σύλλογός μας ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς ἴδρυσης του ἔβαζε σὰν ἕναν ἀπ' τοὺς στόχους του τὴν προβολὴ τῶν προβλημάτων τοῦ τόπου μας. Στὴ πορεία του μέχρι σήμερα ἀρκετὲς φορές καταπιάστηκε μὲ τοπικὰ προβλήματα ἀν καὶ ὄχι στὸ βαθμὸ πού ἔπρεπε. Πιστεύαμε καὶ ἐξακολουθοῦμε νὰ πιστεύουμε πὼς ὁ φοιτητικὸς σύλλογος δὲν εἶναι καθόλου ξεκομμένος ἀπ' τὸ τόπο μας καὶ τὰ προβλήματά του. Ἡ σωστὴ μελέτῃ καὶ σωστὴ τοποθέτησῃ τῶν προβλημάτων αὐτῶν εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα γιὰ τὴ λύση τους.

Μὲ τὴν καλοκαιρινὴ περίοδο παρουσιάζεται τὰ τελευταῖα χρόνια ἰδιαιτέρα ὀξύμενο τὸ πρόβλημα τῆς γυναικείας ἐργασίας σ' ὠρισμένα ἐποχιακὰ ἐργοστάσια τοῦ νομοῦ μας. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ ἀσχοληθοῦμε μὲ τὸ πρόβλημα τῆς γυναικείας καὶ τῆς παιδικῆς ἐργασίας πιὸ γενικά, πιὸ πλατειά γιὰ τὸ νομὸ μας. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀρχισε νὰ συλλέγει στοιχεῖα γιὰ τὴ κατάστασῃ στὰ ἐργοστάσια καὶ γενικότερα στὸ νομὸ ἀπὸ τὸ περυσιμένο φθινόπωρο. Παρουσιάζουμε τώρα, μὲ τὴν ἐναρξῃ τῆς καλοκαιρινῆς περιόδου τῆ δουλειά μας. Ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ γεγονότα πᾶρθησαν ἀπὸ ἀνθρώπους πού δούλεψαν στὰ ἐργοστάσια καὶ πού ἐξακολουθοῦν νὰ δουλεύουν. Πρέπει νὰ σημειώσουμε πὼς τὰ στατιστικὰ στοιχεῖα εἶναι ἀπ' τὴν ἀπογραφὴ τῆς ΕΣΥΕ τοῦ 1971 καὶ τὰ γεγονότα, οἱ μισθοὶ κλπ. ἀναφέρονται στὴ περασμένη χρονιά.

Ἡ ἐπιτροπὴ ζητάει ἀπ' τὸν καθένα πού θέλει νὰ συμπληρώσει τὰ στοιχεῖα νὰ χρησιμοποιήσῃ τίς σελίδες τῆς Παρουσίας ἢ τίς τοπικὲς ἐφημερίδες.

Θέλουμε ἐπίσης νὰ ἀπαντήσουμε στὴ πρώτη παρατήρησῃ πού πιθανὸ νὰ μᾶς γίνῃ: «πὼς καὶ γιὰτὶ ἐσεῖς, φοιτητὲς ὄντες καταπιάνεστε μ' ἕνα θέμα ἐργατικὸ;»

Ἐμεῖς πιστεύουμε καὶ τὸ ἀναφέραμε καὶ στὴν ἀρχὴ πὼς τὰ προβλήματα τοῦ τόπου μας εἶναι καὶ δικὰ μας προβλήματα. Ἐπίσης πιστεύουμε πὼς ἕνα θέμα ἐργατικὸ δὲν εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπ' τὰ ἐνδιαφέροντά μας μιᾶς καὶ πολλοὶ ἀπὸ μᾶς θίγονται ἄμεσα ἀπ' αὐτὸ εἴτε ἐπειδὴ ἐμεῖς ἢ οἱ γονεῖς μας δουλεύ-

ουν στη παραγωγή. Τέλος διαπιστώνοντας αυτό το πρόβλημα είδαμε πώς κανένας φορέας ή έντυπο δεν έχει ασχοληθεί μ' αυτό σοβαρά. Είναι ευκαιρία λοιπόν κάποτε να γίνει γνωστό, να μελετηθῆ.

Οί κοινωνικοί μετασχηματισμοί στο κόσμο, ή επιστημονικοτεχνική επανάσταση προκάλεσαν την ανάγκη τῆς πλατειᾶς συμμετοχῆς τῶν γυναικῶν στη παραγωγή. Σήμερα σὲ παγκόσμια κλίμακα τὸ 1/3 περίπου τῶν ἐργαζομένων εἶναι γυναῖκες.

Μὲ τὴν πρόοδο τῆς τεχνικῆς ὁ μηχανισμὸς τῆς μυϊκῆς δυνάμεως ἀρχίζει νὰ γίνεται περιττός. Αὐτὸ σημαίνει πὼς στη παραγωγή μποροῦν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἄτομα χωρὶς μυϊκὴ δύναμη ἢ χωρὶς ὄριμη σωματικὴ διάπλαση. Ἐδῶ καὶ ἕναν καὶ πάνω αἰῶνα ἢ γυναικεῖα καὶ ἢ παιδικὴ ἐργασία χρησιμοποιεῖται πλατειά.

Στὴ πατρίδα μας σήμερα οἱ γυναῖκες ὁλοένα μπαίνουν καὶ πιὸ μαζικὰ στη παραγωγή. Ἦδη τὸ 1/3 τῶν ἐργαζομένων εἶναι γυναικεῖο. Θὰ πρέπει νὰ σημειωθῆ πὼς τὸ 22% αὐτῶν τῶν γυναικῶν εἶναι νέες. Ἀπὸ τίς γυναῖκες ποὺ ἀσχολοῦνται στη παραγωγή τὸ 53% εἶναι ἀγρότισσες, τὸ 16% δουλεῖ στη βιομηχανία καὶ εἶναι βασικὰ νέες κοπέλες 15-19 χρόνων, καὶ τὸ ὑπόλοιπο 31% ἀπασχολεῖται στοὺς βοηθητικούς κλάδους καὶ στη παροχὴ ὑπηρεσιῶν.

Δὲν εἶναι λίγα καὶ τὰ ἀνήλικα παιδιά ποὺ βρίσκονται στη παραγωγή. Ἐπίσημα ἢ ΕΣΥΕ μᾶς δίνει 65.840 παιδιά ἡλικίας 10-14 χρόνων ποὺ δουλεύουν. Ἀπ' αὐτὰ 35.460 παιδιά ἀπασχολοῦνται στη γεωργία-κτηνοτροφία, 21.360 δουλεύουν σὰν τεχνίτες καὶ ἐργάτες καὶ 70.000 παιδιά βρίσκονται στη σφαῖρα τῆς παροχῆς ὑπηρεσιῶν σὰν κλητῆρες, πλασιέ, πωλητὲς κλπ. Ἀς σημειώσουμε τελικὰ πὼς 200 παιδιά δουλεύουν στὰ ὄρυχεῖα καὶ λατομεῖα.

Προτοῦ προχωρήσουμε τὴ μελέτη μας στὸ δικὸ μας τόπο, στὰ συγκεκριμένα γεγονότα καὶ καταστάσεις εἶναι καλὸ νὰ μελετήσουμε ποιὸ γενικὰ κάπως τὸ πρόβλημα τῆς γυναικείας καὶ τῆς παιδικῆς δουλειᾶς.

## **α. Ἡ γυναικεία ἐργασία**

Στὴν ἐποχὴ μας ἡ γυναῖκα ἔχει βγεῖ πιά ἀπ' τὰ στενὰ πλαίσια τοῦ νοικοκυριοῦ. Ἐχει γίνει πλέον μισθωτὸς ἐργάτης καὶ μάλιστα αὐτὸς ποὺ κοστίζει φθηνότερα καὶ ἐπιπλέον εἶναι μιὰ μόνιμη ἐφεδρεία γιὰ μονότονες καὶ ἀπλὲς δουλειές.

Τὸ πρῶτο πρᾶγμα ποὺ θὰ διαπιστώσουμε στη γυναικεία ἐργατικὴ δύναμη εἶναι οἱ πολλὲς διακρίσεις ποὺ ἐφαρμόζονται στὴν ἀμοιβή τους. Γενικὰ οἱ μισθοὶ τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν εἶναι χαμηλότεροι τῶν ἀνδρῶν ὅχι γιατί εἶναι διαφορετικὴ σὲ ποιότητα ἢ ἐργασία τους μὰ ἀπλῶς καὶ μόνο γιατί εἶναι γυναῖκες. Τὸ αἶση ἀμοιβῆ γιὰ ἴση ἐργασία ἠδὲν ἐφαρμόζεται. Στὴν Ἑλλάδα ὁ μισθὸς τοῦ ἐργαζόμενου ἄντρα ξεπερνᾷ κατὰ 37% ἐκεῖνον τῆς γυναικίας.

Οἱ λόγοι τῆς ἀνιστῆς ἀμοιβῆς εἶναι οἱ ἐξῆς:

● 'Η πολιτική τῶν διακρίσεων στους μισθοὺς προβλέπεται ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἐργατικὴ Νομοθεσία. Πρέπει ὅμως νὰ προσθέσουμε πὼς τὸν τελευταῖο κενρὸ ἔγιναν προσπάθειες γιὰ τὴν ἐξίσωση τῶν μισθῶν. 'Η ἐξίσωση αὐτὴ ὅμως δὲν ἔγινε ἀμέσως ἀλλὰ καθορίστηκε γιὰ νὰ ἐπιτευχθῆ σ' ἓνα χρονικὸ διάστημα.

● 'Η σύγχρονη παραγωγή ἀπαιτεῖ εἰδικευμένη ἐργασία καὶ κατὰ συνέπειαν ψηλὸ ἐπίπεδο ἐκπαίδευσης τοῦ προσωπικοῦ. Οἱ συνθήκες στὴν ἐποχὴ μας εἶναι τέτοιες ποὺ εἶναι δύσκολο γιὰ τὴ γυναῖκα καὶ σὲ πολλὰς περιπτώσεις ἀδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα ἐξειδικευμένο ἐπάγγελμα ἢ νὰ ἀνανεώσῃ τὴν εἰδικευσὴ της. Εἶναι λίγες οἱ κοπέλες στὰ ἀνώτατα καὶ μεσαῖα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα καὶ προπάντων σ' ἐκεῖνα ποὺ ἔχουν βιομηχανικὸ προσανατολισμό. Ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες ἐργαζόμενες τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ ἔχει χαμηλὸ ἐπίπεδο εἰδίκευσης ἢ δὲν ἔχει καθόλου εἰδίκευση. Εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ ἀνειδίκευτες ἀμοίβονται χαμηλότερα ἀπ' τὶς εἰδικευμένες.

● Πρέπει νὰ σημειώσουμε τέλος πὼς οἱ γυναῖκες σὲ πολὺ χαμηλὸ βαθμὸ εἶναι σὲ σύγκριση μὲ τοὺς ἄνδρες ὀργανωμένες σὲ σωματεῖα. Ἐχει δὲ αὐτὸ ἄμεση σημασία γιὰ τὶς διακρίσεις στους μισθοὺς ἐπειδὴ σὰν σύνολο οἱ γυναῖκες δὲν μποροῦν ὀργανωμένα νὰ διεκδικήσουν τὰ αἰτήματά τους.

Γιὰ τοὺς τρεῖς παραπάνω βασικὰ λόγους ἔχουμε τὶς ἄνισες ἀμοιβὲς γιὰ ἴση προσφορά ἐργασίας.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνο τὸ πρόβλημα τῶν διακρίσεων στους μισθοὺς. Κοντὰ σ' αὐτὸ οἱ γυναῖκες ἐργαζόμενες ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν:

\* τὸ πρόβλημα τῆς ἀσφάλισης: Τὸ μεγαλύτερο ἀπ' τὸ μισθὸ τοῦ ἐργαζόμενου γυναικείου πληθυσμοῦ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ πρόβλημα τῆς ἐλειψῆς κοινωνικῆς ἀσφάλισης.

\* τῆς συνταξιοδότησης: Κανονικὰ οἱ γυναῖκες παίρνουν σύνταξη στὰ 60 τοὺς χρόνια. Οἱ πρὸς πολλὰς ὅμως σταματοῦν νὰ δουλεύουν πρὶν ἀπ' αὐτὴ τὴν ἡλικία μ' ἀποτέλεσμα ἐνῶ δούλεψαν χρόνια νὰ μὴν παίρνουν σύνταξη. Ἰδιαίτερα ὀξύμεινο εἶναι τὸ πρόβλημα γιὰ τὶς ἀγρότισσες.

\* τὸ πῶς ὁ κύκλος ἀπασχόλησῆς τους εἶναι ἀρκετὰ περιορισμένος. 'Η συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν γυναικῶν ἀσχολεῖται στὶς παραδοσιακὰς γι' αὐτὰς δουλειὰς: ἐργάτριες ὑφαντουργίας, ραπτικῆς βιομηχανίας, κατώτερο ἱατρικὸ προσωπικόν, πωλήτριες, κατώτεροι ὑπάλληλοι γραφείων κλπ. Οἱ δουλειὰς αὐτὲς εἶναι καὶ οἱ χαμηλότερα ἀμοιβόμενες.

\* τὴν ἐλλειψὴ προστασίας τῆς μητρότητος: Δὲν παίρνονται οὐσιαστικὰ μέτρα γιὰ τὴ προστασία τῆς ἐργαζόμενης μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ. Πρῶτα ἀπ' ὅλα εἶναι ἐλλιπὴς ἡ προστασία τῆς ἐγκύου ἐργαζόμενης. Ἰδιαίτερα ἐλλιπὴς εἶναι ἡ προστασία γιὰ τὴν ἐγκυο ἐργάτρια, πωλήτρια, ὑπάλληλο. Συνήθως δὲν τῆς δίνεται ἡ ἀπαιτούμενη ἄδεια. 'Η ἄδεια

πού δίνεται στη μητέρα μετά τὸν τοκετὸ δὲν εἶναι ἀρκετὴ. Ἐδῶ θὰ σημειώσουμε μιὰ ἰδιαίτερη διάκριση. Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία δὲν εἶναι ἐνιαῖα γιὰ τὶς γυναῖκες πού δουλεύουν στὸ δημόσιο καὶ τὸν ἰδιωτικὸ τομέα. Ἐνῶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἔχουν μειωμένη ἐργασία κατὰ 2 ὥρες τὰ πρῶτα 2 χρόνια καὶ κατὰ 1 ὥρα μέχρι τὸ παιδί νὰ συμπληρώσῃ τὰ 4 χρόνια, οἱ ἐργαζόμενες στὸν ἰδιωτικὸ τομέα δουλεύουν κανονικὰ στὸ ὥράριό τους τὸ διάστημα αὐτό.

Γενικὰ στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔχει ἐπικυρωθεῖ διὰ νόμου ἡ 103 Διεθνῆς Σύμβαση τοῦ 1953 γιὰ τὴ προστασία τῆς μητρότητας.

Τὸ μεγαλύτερο ὅμως πρόβλημα γιὰ τὴν ἐργαζόμενη μητέρα εἶναι τὸ ὅτι δὲν ἔχει πού νὰ ἀφήσῃ τὸ παιδί της τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς. Στὴ χώρα μας ἔχουμε 768.000 ἑλληνοβουλὰ ἡλικίας 0-4 χρόνων καὶ οἱ θέσεις τῶν κρατικῶν παιδικῶν σταθμῶν εἶναι 27.000. Πολὺ ὀξυμένο εἶναι τὸ πρόβλημα τῶν παιδικῶν σταθμῶν γιὰ τὶς ἀγροτικὲς περιοχές.

Συνέπειες ἀπ' τὴν ἔλλειψη προστασίας τῆς μητρότητας: Ἡ γυναίκα ἀναγκάζεται νὰ δουλέψῃ καμμιά φορὰ καὶ 15 ὥρες τὴ μέρα — στὴ φουλειὰ της καὶ στὸ σπίτι. Παρ' ὅλη τὴν ἐξαντλητικὴ της προσπάθεια δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὰ βγάλῃ πέρα μὲ τὴ σωστὴ διαπαιδαγώγηση καὶ τὸ σωστὸ μεγάλωμα τῶν παιδιῶν της, οὔτε νὰ ἀποκτήσῃ μιὰ παραπέρα ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση ἢ ἐξειδικεύσῃ ἔτσι πού νὰ καλυτερέψῃ τὴ θέση της.

Αὐτὰ σὲ πολὺ γενικὲς γραμμὲς τὰ προβλήματα τῆς ἐργαζόμενης γυναίκας σήμερα, χωρὶς νὰ προχωροῦμε σὲ βαθεῖς ἀναλύσεις, στίς πιὸ γενικὲς ἐπιπτώσεις πού ἔχει γιὰ ὅλους τοὺς ἐργαζόμενους, τὸ πρόβλημα γυναίκα καὶ ἐργασία.

## **β. Ἡ ἐργασία τῶν ἀνηλίκων**

Ἡ Διεθνῆς Ὁργάνωση Ἐργασίας μᾶς λέει πὼς τὸ 1970 δούλευαν 43 ἑκατομμύρια παιδιά, ἡλικίας ἀπὸ 6 ὡς 15 χρόνων.

Οἱ βασικὲς αἰτίες τῆς τεράστιας ἔκτασης πού πιάνει ἡ παιδικὴ ἐργασία εἶναι.

(α) Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ συστήματος παραγωγῆς τῆς ἐποχῆς μας πού ὅπως εἴπαμε στὴν ἀρχὴ ἔχει τὴ τάση νὰ προσελκύῃ στὴ παραγωγή τὰ παιδιά σὰ πάμφθηνη ἐργατικὴ δύναμη.

(β) Τὸ ἐξαιρετικὰ χαμηλὸ εἰσόδημα τῶν ἐργατῶν τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, ἀπ' τὴ τάξη τῶν ὁποίων βασικὰ προέρχεται τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν παιδιῶν.

Παρ' ὅλο πού ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία ἀπαγορεύει τὴν ἀπασχόληση στὴ παραγωγή παιδιῶν κάτω ἀπὸ 12 χρόνων (14 ἢ 15 ἀναλόγως) καὶ σὲ μερικὲς περιπτώσεις ἀπαγορεύει τὴν χρησιμοποίηση παιδιῶν σὲ ὀρισμένες ἐργασίες, ἡ ἔκταση πού πιάνει ἡ παιδικὴ ἐργασία εἶναι μεγάλη.

Ἡ ἐκμετάλλευση τῶν παιδιῶν γίνεται μὲ δύο τρόπους:

Εἴτε ἀνοιχτὰ καταπατώντας τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν, εἴτε καλυμμένα κάτω ἀπ' τὴν ἴδιαν τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν. Πίσω ἀπ' τὴν πρόφασιν πὼς οἱ νέοι δὲν μποροῦν νὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν ἀπόδοσιν ὅπως καὶ οἱ μεγάλοι, οἱ νέοι ἐργάται καὶ οἱ ὑπάλληλοι παίρνουν γιὰ τὴν ἴδιαν δουλειὰ χαμηλότερη ἀμοιβή — ἰδιαίτερα οἱ ἀνείδικευτοί — ἀπ' ὅτι οἱ ἐνῆλικοὶ συνάδελφοί τους. Αὐτὸ προβλέπεται ἀπ' τὴν ἐργατικὴν νομοθεσίαν.

Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ κύρια περιορίζει τὰ ἡμερομίσθια τῶν παιδιῶν εἶναι ἡ λεγόμενη «μαθητεία». Ὁ ρόνος μαθητείας καθορίζεται συνήθως αὐθαίρετα καὶ διαρκεῖ καὶ 5 καὶ 6 χρόνια. Στὴ διάρκειαν τῆς μαθητείας οἱ μαθητευόμενοι πληρώνονται μὲ κατώτατες ἀμοιβές. Στὴ διάρκειαν τῆς «μαθητείας» τὰ παιδιά προσφέρουν πολὺ περισσότερα ἀπ' ὅσα ἀμοιβονται.

Πέρα ὅμως ἀπ' τοὺς τρόπους αὐτοὺς τῆς χρησιμοποίησης τῆς παιδικῆς ἐργασίας ποῦ βρίσκονται στὰ νόμιμα πλαίσια, συχνὰ συναντᾶμε τὴν καταπάτησιν τῶν ἀπαγορεύσεων τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας.

Συχνὰ βλέπουμε παιδιά ἡλικίας 10-14 χρόνων νὰ ἐργάζονται καὶ μάλιστα σὲ βαρεῖες καὶ ἀνθυγιεινὲς δουλειές (ἐργοστάσια κλπ), νὰ ἐργάζονται σὲ βραδυνὲς ἐργασίες πέρα ἀπ' τὴν 10 τὸ βράδυ (καφενεῖα, ταβέρνες, ζαχαροπλαστεῖα κλπ.).

Ἐξω ἀπ' τὰ παραπάνω οἱ ἀνήλικοι ἐργαζόμενοι ἀντιμετωπίζουν προβλήματα μὲ τὴν κοινωνικὴν τους ἀσφάλισιν. Πολλοὶ ἐργοδότες ἀρνοῦνται νὰ καταβάλουν εἰσφορὰς γιὰ νὰ ἀσφαλίσουν τοὺς νέους ἐργαζόμενους καὶ ὅταν ὑποβάλλονται μηνύσεις γιὰ τέτοιες σοβαρὰς παραβιάσεις, τὸ κράτος δὲν τιμωρεῖ παραδειγματικὰ τοὺς ἔνοχους.

Ἄς σημειώσουμε τέλος τὰ πολλὰ ἐργατικὰ ἀτυχήματα ποῦ συμβαίνουν στὰ ἐργαζόμενα παιδιά ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως στοιχειώδους προστασίας τῆς παιδικῆς ἐργασίας.

Τελειώνοντας θὰ τονίσουμε δυὸ ἀκόμη σοβαρὰ προβλήματα ποῦ βασικὴ αἰτία ἔχουν τὴν ἀπασχόλησιν τῶν ἀνηλίκων.

1. Τὸ πρόβλημα τῆς ὑγείας τῶν παιδιῶν ποῦ ἀπὸ μικρὰ ἀναγκάζονται νὰ ἐργαστοῦν. Τὰ ἐλλειπῆ προστατευτικὰ μέτρα — προπάντων στὴν βαρεῖες καὶ ἀνθυγιεινὲς δουλειές — ἔχουν σὰν ἀποτέλεσμα νὰ βλάπτεται πολλὰς φορὰς ἀνεπαρκῶς ἡ ὑγεία τῶν παιδιῶν. Τὸ πρόβλημα ἀπασχολεῖ ἰδιαίτερα παιδιά ποῦ δουλεύουν σὲ ἐργοστάσια.

2. Ἐπειδὴ τὰ παιδιά αὐτὰ ἀναγκάζονται νὰ ἐργαστοῦν καθυστεροῦν τὴν ἐκπαίδευσίν τους καὶ βασικὰ τὴν σταματοῦν ἐντελῶς. Ἡ ἐκπαίδευσίν τους σταματᾷ στὸ ἐξάχρονον δημοτικὸ καὶ πολλὰς φορὰς πιὸ νωρῖς.

Κάπως ἔτσι εἶναι ἡ κατάστασις τῶν ἀνηλίκων ἐργαζομένων.

## ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΑΣ

Ἦστερα ἀπ' τὴν ἀναφορὰ αὐτὴν στὰ γενικὰ προβλήματα τῶν γυναικῶν

και των ανηλικων εργαζομενων θα προσπαθησουμε να δωσουμε στο βαθμο που μπορουμε μια εικονα της καταστασης στον τοπο μας.

Στο νομο μας εχουμε σημερα 101.620 γυναικες. Απ' αυτες οικονομικα ενεργοι ειναι οι 34.660. Για ολο το νομο αποτελουν το 38,4% του οικονομικα ενεργου πληθυσμου.

Επειδη ο νομος μας ειναι βασικα αγροτικος περιπου 30.000 γυναικες ασχολουνται με τη γεωργια και την κτηνοτροφια. Η θεση της αγροτισας ειναι πολυ πιο μειονετικη απ' οτι της γυναικας που δουλευει στην πωλη. Αν εξετάσουμε τις συνθηκες της δουλειας της αγροτισας και τον τροπο αμοιβης της και ασφαλισης της θα δοουμε τη παραπάνω διαπιστωση.

Η δουλεια στο χωραφι ειναι σκληρη και δυσκολη. Ωραριο δεν υπαρχει. Συχνά δουλευουν πάνω από 12 ωρες. Ειδικά στη περιοχη μας με τη καλλιεργεια του καπνου σε ορισμενες εποχες («σπάσιμο») η δουλεια κραταει σχεδον ολο το 24ωρο. Εξω απ' τη δουλεια στο χωραφι η αγροτισα ειναι φορτωμενη με τη φροντιδα του νοικοκυριου και των παιδιων.

Αν κοιτά σ' αυτα προσθεσουμε και τις συνθηκες του χωριου - ελλειψη καθε πνευματικης και πολιτιστικης κίνησης, ελλειψη ψυχαγωγιας, η εφημεριδα και το βιβλιο πουναι ανυπαρχτα — σε συνδιασμο με τις προληψεις και τις προκαταλήψεις πάνω στο ρολο της γυναικας εχουμε μια σφαιρικη αντιληψη για τη ζωη της αγροτισας.

Σε σύνολο 30.140 αναλφαβητων του νομου. οι 17.000 ειναι γυναικες απο αγροτικες περιοχες.

Για προστασια της μητροτητας ουτε που να γινεται λόγος. Δεν υπαρχουν παρα ελάχιστοι παιδικοι σταθμοι στα χωρια την στιγμη που υπαρχουν 11.040 παιδια 0-4 χρονων.

Τελειως ανεπαρκης ειναι και η ιατρικη περιθαλψη. Ο αγροτικος γιατρος πρεπει να εξυπηρετη μια σειρα απο χωρια. Τα αγροτικα ιατρεια δεν διαθετουν τον αναραιτητο εξοπλισμο ουτε τα αναραιτητα φαρμακα.

Εκει ομως που η κατασταση ειναι το λιγωτερο τραχιμη ειναι το ζήτημα της συνταξιοδοτησης. Η αγροτισα δεν εχει αυτονομη σύνταξη. Παρ' ολο που αναμφισβήτητη ειναι η ισότητα της προσφορας της γυναικας στην υ-παιθρο, εισπραττει μια τσόντα στη σύνταξη του συζυγου της και μονον όταν εκεινος πεθανει η εχει μεινει άγαμη δικαιοϋται αυτονομη σύνταξη. Αξιζει να πουμε πως συνταξιοδοτειται στα 65 της χρονια. Αν ειναι χηρα παρνει 600 δραχ. τον μηνα. Αν ο συζυγος της ζει παρνει 150 δραχ. επι πλεον απο την δικη του που ειναι επίσης 600 δραχ.

Θα πρεπει να σημειωσουμε τον αρκετα σημαντικο αριθμο νεων κοριτσιων που δουλευουν στα χωραφια. Υπαρχουν 3780 κοριτσια 10-19 χρονων και 4.620 κοπέλες 20-29 ετων που απασχολουνται στη γεωργια. Οι νεες αυτες γυναικες ζουν στο κλειστο χωρο του χωριου, κάτω απο δυσκολες συνθηκες

δουλειās χωρίς κανένα πολιτιστικό έρέθισμα.

Τὰ τελευταία χρόνια έγιναν όρισμένες διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία του νομού μας. Οί αγρότες στράφηκαν πρὸς τῆς βιομηχανικές καλλιέργειες. Δηλ. πρὸς τὴν καλλιέργεια τεύτλων ντομάτας, ρυζιοῦ κλπ. Στὸ νομὸ ιδρύθηκαν μιὰ σειρά ἀπὸ βιομηχανίες πὸν βασικά ἐπεξεργάζονται τὰ παραπάνω προϊόντα.

Μὲ βάση τὰ στοιχεία τοῦ 1971 σ' ὅλο τὸ νομὸ υπῆρχαν 1420 ἐργάτριες. Σήμερα ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἔχει ὀπωσδήποτε ξεπεραστεῖ κατὰ πολὺ.

Συγκεκριμένα μονάδες ὅπου ἀπασχολοῦνται γυναῖκες σήμερα εἶναι: τὰ 3 ἐργοστάσια ντοματοπολιοῦ καὶ τὰ κλωστοῦφαντουργεῖα τῶν Σερρών.

Υπάρχουν 3 ἐργοστάσια ντοματοπολιοῦ στὸ Νομό. Ἐνα τῆς ἐταιρίας Χ'Αθνασιαδῆ στὴ Σκοτοῦσα, ἕνα τῆς ἐταιρίας «Στρυμῶν» στὸ Μητροῦσι καὶ ἕνα τῆς Σ.Ε.Κ.Ο.Β.Ε. στὸ Σκούταρι.

Οί συνθήκες στὰ ἐργοστάσια αὐτὰ εἶναι πολὺ ἀσχημες. Σ' ὀρισμένα τμήματα, ὅπου ἐργάζονται οί γυναῖκες, ὑπάρχει πολλή ὑγρασία. Τὰ ἐργοστάσια δὲν διαθέτουν οὔτε μπότες οὔτε πλαστικές ποδιές γιὰ νὰ προφυλαχτοῦν οί ἐργάτριες ἀπ' τὰ νερά. Σ' ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐργοστάσια οί ἐργάτριες χρησιμοποιοῦσαν χερτὸνια ἀπ' τὰ χερτοκιβώτια τῆς συσκευασίας γιὰ νὰ προφυλαχτοῦν ἀπὸ τὰ νερά. Κι' αὐτὸ τὸ μέσο ἀπαγορεύτηκε ἀπ' τὸν ἐργοδότη χωρίς ὅμως νὰ μπῆ κάποιος ἄλλος στὴ θέση του.

Ἡ καθαριότητα τῶν χώρων τοῦ ἐργοστασίου δὲν ἀνατίθονται σὲ καθαρίστριες μὰ οί ίδιες οί ἐργάτριες ὑποχρεώνονταν νὰ καθαρίζουν τοὺς τόπους ἐργασίας.

Ἡ μεταφορὰ τῶν ἐργαζομένων στὰ ἐργοστάσια μιὰ καὶ αὐτὰ βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη γίνεται μὲ λεωφορεῖα. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἐργατριῶν στὴν Σκοτοῦσα γινόταν μ' ἕνα ποῦλμαν πὸν νοίκιαζε ἡ ἐταιρία Χ'Αθνασιαδῆ. Τὸ ποῦλμαν στοίχιζε 32 δρχ. τὴν ἡμέρα γιὰ κάθε ἐργάτρια. Τὸ ποσὸ αὐτὸ κρατιόταν ἀπ' τὸν μισθό. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων πὸν ἔπαιρνε τὸ ποῦλμαν δὲν ἦταν περιορισμένος. Ἔτσι ἦταν πάντα ἀσφυκτικὰ γεμᾶτο. Ὅσοι δὲν κατέφευγαν νὰ ἀνεβοῦν τὴν πρώτη φορὰ, τὸ περίμεναν νὰ πάη στὴ Σκοτοῦσα καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ γιὰ νὰ τοὺς πάρῃ. Ἐφ' ὅσον ἀργοῦσαν — ὕγι ἀπὸ δικὸ τους φταιξιμο ἢ ἀργοπορία — καθόταν αὐτὲς οί ὄρες ἀπ' τὸ μεροκάματο ἢ τίς συμπλήρωναν δουλεύοντας ἐπιπλέον.

Ἡ ἐταιρία «Στρυμῶν» εἶχε δικὸ τῆς λεωφορεῖο. Στὴν ἀρχὴ ὅλοι οί ἐργάτες πήγαιναν μ' αὐτό. Ἐπειδὴ ἀργότερα οί ἐργάτριες συνωστίζονταν τίς ἀπαγόρευσε νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν καὶ πήγαιναν μὲ τὸ ΚΤΕΛ πληρώνοντας 16 δρχ. τὴν ἡμέρα.

Στὴν ΣΕΚΟΒΕ πήγαιναν μὲ τὴν συγκοινωνία τοῦ ΚΤΕΛ.

Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐκμετάλευση τῆς ἐργασίας τῶν ἀνηλίκων κοριτσιῶν καὶ μικρῶν ἀγοριῶν. Δὲν τηροῦνταν καθόλου οί συμβάσεις πὸν κα-



θορίζουν τὸ κατώτερο ὄριο ἡλικίας τῶν ἐργαζομένων παιδιῶν. Ἐτσι προσλαμβάνονταν κορίτσια καὶ ἀγόρια 14 χρόνων καὶ μικρότερα ἀκόμη.

Ἄς σημειώσουμε πῶς ἀνήλικα παιδιά χρησιμοποιοῦνταν γιὰ βαρεῖες δουλειές. Ἀποτέλεσμα: ἀτυχήματα. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ περίπτωση κοπέλας πού μεταφέρθηκε στὸ νοσοκομεῖο κι ἔκανε σπληνεκτομή, ἐπειδὴ εἶχε σηκώσει μεγάλο βάρος.

Ἡ πληρωμὴ τῶν ἐργατριῶν δὲ γινόταν ταχτικά πληρωνόταν κάποιος ἔταν πήγαινε καὶ τὸ ζητοῦσε ἀπ' τὸ ταμεῖο τοῦ ἐργοστασίου. Δὲν δινόταν ἀκριβῆς λογαριασμός μ' ἐργάσιμες ὥρες, ὠρομίθια κλπ. Τὰ ἡμερομίθια κυμαίνονταν ἀπὸ 150 μέχρι 200 δραχ. καθορίζονταν δὲ βασικὰ αὐθαίρετα.

Πολλοὶ ἀπ' τοὺς ἐργαζόμενους ἦταν ἀνασφάλιστοι. Δὲν εἶχαν καὶ βιβλιάρια ἐνσήμων.

Οἱ ἐργαζόμενοι δὲν ἀμοιβόνταν ἐπὶ πλέον τὸ 25% τῆς νυχτερινῆς βάρδιας καὶ τὸ 75% τῆς ἐργασίμης Κυριακῆς.

Ὅταν κάποιος ζητοῦσε ἐπιπλέον αὐτὰ πού δικαιούνταν τὰ ἔπαιρνε μονάχα μ' ἀπειλές καὶ τὸν ἐπόπτη ἐργασίας.

Γενικὰ δὲν τηροῦνταν οἱ συμβάσεις γιὰ τὰ κατώτερα ἡμερομίθια.

Οἱ ἐργάτριες εἶναι οἱ πιὸ πολλές νοικοκυρὲς ἢ ἀγρότισες πού δουλεύουν ἐξ τρὰ 3-4 μῆνες τὸ καλοκαίρι γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸ σπίτι. Μὴ ἔχοντας δουλέψει βασικὰ ἄλλη φορὰ, δέχονται εὐκόλα καὶ ὑποκύπτουν σὲ κάθε πίεση.

Παρατηρεῖται τέλος στὰ ἐργοστάσια αὐτὰ ἔλειψη ὀργάνωσης παραγωγῆς. Στὴν ἀρχὴ προσλαμβάνουν πολλαπλάσιους ἐργάτες ἀπ' ὅσους χρειάζονται τοὺς ὁποίους ὕστερα ἀπολύουν

Ἄς σημειωθῇ ὅτι ὑπάρχουν πάρα πολλοὶ ἐπιστάτες πού κάνουν τὴν δουλειὰ πιὸ ἐντατικῆ.

Ἡ κατάσταση στὴν ΣΕΚΟΒΕ ὅσον ἀφορᾷ τὴν πληρωμὴ, τὴν τήρηση τῶν συμβάσεων εἶναι καλλίτερη μιὰ καὶ ἡ ἐπιχείρηση δὲν εἶναι ἰδιωτικῆ.

Ὡστόσο καὶ ἐδῶ οἱ συνθῆκες ἐργασίας εἶναι ἄσχημες καὶ οἱ ἐργάτριες ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται σ' ὠρισμένες βαρεῖες δουλειές.

Στὰ κλωστοῦφαντουργεῖα Σεργῶν (Σκουλίδη) ἀπασχολοῦνται ἀρκετὲς γυναῖκες καὶ κατὰ κύριο λόγο νέες κοπέλες. Ἡ τήρηση τῶν συλλογικῶν συμβάσεων κάνει καλλίτερη τὴν κατάσταση γιὰ τίς ἐργάτριες. Ὑπάρχουν ὡστόσο ὅλα τὰ γενικὰ προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τὴν ἐργαζόμενη γυναῖκα. Κοντὰ σ' αὐτὰ προστίθενται καὶ τὰ γενικὰ αἰτήματα καὶ προβλήματα τοῦ κλάδου τῶν κλωστοῦφαντουργῶν καὶ οἱ συνθῆκες δουλειᾶς τῶν ἐργοστασίων.

Οἱ ἐργάτριες θεωροῦνται ἀνειδίκευτες καὶ πληρώνονται μὲ βάση τὴν σύμβαση ἀνειδίκευτῶν ἐργατῶν.

Οἱ συνθῆκες δουλειᾶς εἶναι πολὺ ἄσχημες γιὰ ὅλους γενικὰ τοὺς ἐργαζόμενους. Ἡ ὑπερβολικὴ ζέστη σ' ὠρισμένα τμήματα καὶ τὸ αἰωρούμενο χνούδι κάνουν ἀποπνικτικὴ τὴν ἀτμόσφαιρα.

Γενικό αίτημα τών κλωστοϋφαντουργῶν εἶναι νὰ ὑπαχθῇ ὁ κλάδος στὰ βαρεῖα καὶ ἀνθυγεινὰ ἐαγγέλματα καὶ ἡ συνταξιοδότηση νὰ γίνεται σὲ μικρότερη ἡλικία.

Ἕνας μεγάλος ἀριθμὸς γυναικῶν ἀπασχολεῖται σὲ διάφορους κλάδους, ὅπως ὑπάλληλοι δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, πωλήτριες, μοδίστρες.

Οἱ πωλήτριες στὰ καταστήματα τῆς πόλης πληρώνονται μὲ ἐξεφτελιστικούς μισθοὺς πολλὰς φορές. Εἶναι κατὰ κύριο λόγο νέες κοπέλες χωρὶς καμμιά ἐπαγγελματική εἰδίκευση. Ἡ δουλειὰ τους εἶναι κουραστική. Ἡ συνεχὴς ὀρθοστασία, οἱ ἰδιοτροπίες τοῦ κάθε πελάτη κάνουν τὴν δουλειὰ κουραστική καὶ βασανιστική.

Οἱ μοδίστρες εἶναι βασικὰ μικρὲς κοπέλες ποὺ τελειώνουν τὸ δημοτικὸ καὶ βρίσκονται δίπλα στὴ μοδίστρα τῆς γειτονιάς μέχρι ποὺ νὰ μάθουν τὴν τέχνη. Εἶναι μιὰ εὐκολὴ λύση γιὰ τοὺς γονεῖς ποὺ δὲν ἔχουν τίς δυνατότητες νὰ σπουδάσουν τὰ κορίτσια τους. Ὅταν μάθουν τὴν τέχνη περνᾶνε μιὰ ζωὴ σκυμμένες στὸ βελόνι μ' ἓνα μέτριο μεροκάματο χωρὶς σύνταξη καὶ ἀσφάλιση.

Περὶσσότερο ἀδικημένες εἶναι αὐτὲς ποὺ δουλεύουν με τὸ κομμάτι. Ὁρισμένες βιοτεχνίες ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων δίνουν δουλειὰ μὲ τὸ κομμάτι στὸ σπίτι. Ἔτσι ἡ γυναίκα ράβει στὸ σπίτι της. Οἱ τιμὲς εἶναι τέτοιες ποὺ πρέπει μιὰ καλὴ ράφτρα νὰ δουλεῖ πάνω ἀπὸ 8-10 ὥρες γιὰ ἓνα κανονικὸ μεροκάματο. Στὶς Σέρρες ὑπάρχουν 15 περίπου τέτοιες βιοτεχνίες. Εἶναι ἀρκετὰ ψηλὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ποὺ παίρνουν δουλειὰ στὸ σπίτι.

Σ' ὅσα προηγούμενα ἀναφέραμε θὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε καὶ τὴν δουλειὰ τῶν ἀνηλίκων.

Τὸ φαινόμενο τῆς ἐργασίας ἀνηλίκων παρουσιάστηκε στὰ ἐργοστάσια ντοματοπολτοῦ.

Εἶναι ἰδιαίτερα ὀξύμωρο ὅμως στὰ γκχαράζ καὶ τὰ μηχανουργεῖα τῶν Σερρῶν. Πάρα πολλὰ μικρὰ παιδιὰ μαθαίνουν τέχνη δίπλα στοὺς μαστόρους παίρνοντας ἐξεφτελιστικούς μισθοὺς. Συγχρόνως ἀρκετοὶ ἀπ' αὐτοὺς φοιτοῦν σὲ τεχνικὲς σχολὲς ἢ στὴν σχολὴ μαθητείας τοῦ ΟΑΕΔ. Δὲν ὑπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεῖα καὶ ἀριθμοὶ γιὰ τὰ παιδιὰ αὐτὰ ποὺ μετὰ ἀπὸ ἓνα διάστημα «μαθητείας» (συνήθως κρατᾶει ἀρκετὰ) γίνονται τεχνίτες. Τὸ ἴδιο συμβαίνει μὲ νεαροὺς οἰκοδόμους, μπογιατζῆδες κλπ. Ἡ κατάσταση τῶν παιδιῶν ποὺ δουλεύουν σὲ μερικὲς βιοτεχνίες καὶ καταστήματα μαθαίνουν τὰς τέχνη ὥσπου νὰ γίνουν καλφάδες εἶναι περίπου ἡ ἴδια.

Ἐκεῖ ὅμως ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει κανένας ἐλεγχος εἶναι ἡ καλοκαιρινὴ δουλειὰ πολλῶν παιδιῶν στὴ συλλογὴ τῆς παραγωγῆς φρούτων. Μιὰ σειρά ἀπὸ ἐμπόρους χρησιμοποιοῦν μικρὰ παιδιὰ στὴ συλλογὴ τῶν φρούτων, μιὰ βαρεῖα δουλειὰ καὶ κουραστική. Ὁ καθορισμὸς τῶν ἡμερομισθίων εἶναι αὐθαίρετος καὶ δὲν ὑπάρχει οὔτε ἔχνος ἀσφάλισης. Οἱ ἀπασχολούμενοι σ' αὐτὴ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 34

# ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΕ

Τοῦ ΝΙΚΟΥ ΣΑΡΑΦΟΠΟΥΛΟΥ

Εἶναι ἀρκετὰ γνωστὰ τὰ πράγματα γιὰ τὴ Διεθνῆ τράπεζα IBRD καὶ τὴν ἐξάρτηση τῆς Παιδείας μας, ποὺ ἀποσκοποῦνται ἀπὸ τὰ διεθνῆ μονοπώλια μέσω τοῦ τοῦ χρηματοδοτικοῦ κέντρου.

Ἐνδεικτικὰ ἔχει παίξει βρώμικο ρόλο χρηματοδοτώντας ἕμεσιν ἢ μέσω θυγατρικῶν Ἐταιριῶν τῆς τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Ἀλλέντε στὴ Χιλή, γιὰ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς ἐλεεινῆς δικτατορίας στὸν Ἅγιο Δομίνικο, γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Μωσαντέκ στὴν Περσία καὶ τὴν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ Σάχη, σὲ πραξικλοπήματα ἐνάντια στὸ Νάσερ στὴν Αἴγυπτο. Χρηματοδοτώντας ἕνα σύστημα ἐκπαίδευσης ἀναλόγου μὲ τὰ ΚΑΤΕ στὴ Γουατεμάλα συνέτεινε ὥστε νὰ ἀποσυρθεῖ τὸ ἐθνικὸ τῆς νόμισμα καὶ νὰ ἀντικατασταθεῖ μὲ τὸ ἀμερικάνικο δολλᾶριο στὴ χώρα αὐτὴ κ.ἄ.

Μὲ τὸ ἄρθρο 5 παράγραφοι 1 ἕως 2 τῆς σύμβασης μὲ τὴν Ἑλλάδα γιὰ τὴ δημιουργία τῶν ΚΑΤΕ ἐπιχειρεῖται ἀνεπίτρεπτη ἐπέμβαση, καθοδήγηση καὶ ἀστυνόμευση τοῦ τομέα τῆς Ἀνώτερης παιδείας ἀπὸ ξένα κέντρα ἀποφάσεων καθὼς οἱ Ἀμερικανοὶ ἐμπειρογνώμονες θὰ ἐ-

πιβλέπουν γιὰ σκοποὺς συναφεῖς μὲ τὸ δάνειο. Ἀμερικανοὶ θὰ διωρίζουν τὸ Γεν. Διευθυντὴ, καὶ τὰ ἀναλυτικὰ προγράμματα σπουδῶν πρῶτα πρέπει νὰ ἐγκρίνονται ἀπὸ τὴ Διεθνῆ Τράπεζα. Αὐτὸς ὁ χρηματοδοτικὸς ὀργανισμὸς ἀνίχνει κατ' ἀποκλειστικὴν οὐσίαν στὴν ΗΠΑ ἀφοῦ αὐτὲς ἐλέγχουν τὸ 40% τῶν μετοχῶν τῆς. Ἡ Ἑλλάδα μετέχει μὲ μιὰ κατηγορία κρατῶν μὲ ποσοστὸ 0,2% τῶν μετοχῶν.

Ἡ σύμβαση γιὰ τὰ ΚΑΤΕ ὑπογράφθηκε στὴ Οὐάσιγκτων ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ τῆς χούντας Φθενάκη καὶ τὸν σύστημα στους ἀρμόδιους τῆς Διεθνῆς Τράπεζας ὁ Τὸμ Πάππας. Ἦταν μάλιστα τὸ πρῶτο δάνειο τῆς χούντας ἀπὸ τὴν Ἀμερικανοκρατούμενη Διεθνῆ Τράπεζα.

Τὸ ξένο κεφάλαιο ἐπαίξει καὶ παίξει ἕνα καθοριστικὸ ρόλο στὴν οἰκονομικοπολιτικὴ ζωὴ τῆς χώρας. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι τὸ 35-40% τῶν ἐπενδύσεων ποὺ πραγματοποιοῦνται κάθε χρόνο ἀπὸ ἰδιῶτες στὴ μεταποίηση, τὰ ὄρυχεῖα καὶ τὰ μεταλλεῖα προέρχονται ἀπὸ ξένες χρηματοδοτικὲς πηγές. Ἀπὸ τὸ 1954 ἕως τὸ 1970 εἰσῆχθησαν στὴ χώρα μας βάσει αὐτῆς τῆς διαδικασίας

656.439.987 δολάρια που βασικά τοποθετήθηκαν στη βιομηχανία και κατά δεύτερο λόγο σε τουριστικές και ναυτικές επιχειρήσεις.

Από τις ξένες επιχειρήσεις που πραγματοποίησαν τις επενδύσεις αυτές οι 9 στις 10 είναι πολυεθνικές. Αυτό αντανακλά και στις διεθνείς εξελίξεις στο χώρο των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, αλλά και στις ελληνικές ιδιομορφίες που προσφέρονται στην προσέλευση πολυεθνικών εταιρειών (Ν.Δ. 2687/53) εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι υπάρχουν συνθήκες εξηρημένης οικονομίας το λιγώτερο, δηλ. η μητρόπολη των επενδύσεων και ξέρουμε καλά ποιά είναι αυτή, δανείζει ή επενδύει απ' ευθείας ή μέσω εταιρειών κεφάλαια στη χώρα μας, τής οποίας η οικονομία είναι εξαρτημένη. και μετά τί γίνεται; 'Αφ' ενός μὲν γίνονται σὲ σύντομα χρονικά διαστήματα οι απόσβεσεις και τὰ κεφάλαια επαναεισρέουν στη μητρόπολη με τὴ μορφή κερδῶν ἢ μερισμάτων με ἀναλόγους συντελεστές. 'Ο συντελεστής αὐτὸς στήν Ἑλλάδα εἶναι 1:4 δηλ. γιὰ κάθε δολᾶριο πού επενδύεται ἐπιστρέφουν στή μητρόπολη 4 δολᾶρια. 'Αφ' ἑτέρου ἀναπτύσσοντας σχέσεις καὶ τάσεις μονοπωλίων πού βραχυκυκλώνουν τὴν οἰκονομία μας.

Τί γίνεται τώρα με τὰ ΚΑΤΕ καὶ τί σχέση ἔχουν με τὰ προηγούμενα;

Νὰ ἡ σχέση: 'Αφοῦ ἀποδείχθηκε προηγούμεα ὅτι ἡ οἰκονομία μας εἶναι ἐξαρτημένη καὶ βραχυκυκλω-

μένη, μέσω τῆς σύμβασης με τὴ Διεθ. Τράπεζα, σκοπεύουν νὰ δημιουργήσουν μιὰ στρατιὰ εἰδικευμένων ἐργατῶν με χαμηλὴ ὅπως καταφάνεται στάθμη γνώσεων, γιὰ νὰ ἐπανδρώσουν τὸν τεράστιο ἀριθμὸ τῶν τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν, κυρίως Ἑαμερικάνικων, πού δροῦν στήν Ἑλλάδα, καὶ αὐτῶν πού πρόκειται νὰ δρᾶσουν μετὰ τὸ ἀρχίνημα ἐκμετάλλευσης τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν μας, σὸ βαθμὸ πού οἱ ἀνάγκες τους, ἀκόμα καὶ σὸ προσωπικὸ ἀνώτατης βαθμίδας καλύπτονται ἀπὸ στελέχη σταλμένα ἀπ' ευθείας ἀπὸ τις μητροπόλεις καὶ ἀπὸ κει καὶ πέρα ἀναζητοῦν φθηνὴ εἰδικευμένη ἐργατικὴ δύναμη.

Εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ ἀνάγκες τῆς τεχνολογίας ἀπαιτοῦν σήμερα εἰδικευμένο δυναμικὸ γιὰ ν' ἀποδώσουν τὰ μέγιστα δυνατὰ ἀποτελέσματα, σὸν ἐλάχιστο δυνατὸ χρόνο καὶ γιὰυτὸ προτιμοῦν ντὲ φάκτο εἰδικευμένοι ἐργάτες ἀπὸ τοὺς ἀνειδικευτους ἀφοῦ εἶναι γνωστὸ πὼς οἱ ξένες επενδύσεις εἶναι μακροπρόθεσμες στοὺς σκοποὺς τους. 'Απ' τὴν ἄλλη πλευρὰ γιὰ νὰ τιθασεύσουν τὸ ἀνειδικευτο ἐργατικὸ δυναμικὸ, ἔχουν ἐπινοήσει ἄλλους μηχανισμούς, στρατιωτικοφασιστικούς, με μιὰ λέξη, κι αὐτὸ τὸ ἔχουμε γευτεῖ ὅλοι μας νομίζω.

Καὶ κάτι ἄλλο τώρα: 'Ακόμα καὶ ὁ χρόνος ἐναρξῆς λειτουργίας τῶν ΚΑΤΕ ἐπισκοπεύτηκε γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τοὺς στόχους καὶ τοὺς σκοποὺς πού πρόκειται νὰ καλύψουν τὰ ΚΑΤΕ σὰν θεσμός. Ξέρουμε ὅτι

γρήγορα-γρήγορα έγιναν έξετάσεις και άρχισαν να λειτουργούν τάΚΑΤΕ τὸ Φλεβάρη τοῦ 74, στή μέση δηλ. τοῦ χρόνου.

Γιὰ νὰ προλάβουν βασικά νὰ βγοῦν στήν παραγωγή ειδικευμένοι έργάτες πού νὰ δουλέψουν σ' αὐτὲς τίς έταιρεῖες λαβαίνοντας ὑπ' ὄψη τὴν πίεση πού άρχισε νὰ δημιουργεῖται μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου. Καί ξέρουμε καλά ὅτι ὁ ξένος παράγοντας δὲν κάνει λάθος σὲ τέτοιες πολιτικὲς εκτιμήσεις καί μεταβολές πού τίς καθορίζει καί χρονικά μάλιστα.

Ἄς δοῦμε ὅμως τώρα χειροπιαστά πὼς τὰ ΚΑΤΕ παράγουν καθαρά ειδικευμένους έργάτες.

Στὴ δεῦτερη συνεδρίαση στίς 7 τοῦ Ἰοῦνη 1974 στὸ Εὐγενίδειο Ἰδρυμα με θέμα: «Σχέδιο Λειτουργίας ΚΑΤΕ» ὁ εἰσηγητὴς Βύρωνας Ζάππας, ἀπευθυνόμενος στίς παραγωγικὲς τάξεις καί στοὺς υπεύθυνους τοῦ τότε ὑπουργείου παιδείας εἶπε ἐπὶ λέξει: «ἐμεῖς εἴμεθα οἱ παραγωγοὶ ἐξειδικευμένου ἀνθρώπινου δυναμικοῦ, ἐνῶ σεῖς οἱ ἀγοραστὰὶ τῶν π ρ ο ῦ ὅ ν τ ω ν (!!) μας» (πρακτικὰ συνεδριάσεων Εὐγενιδείου). Καί ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῶν ΚΑΤΕ Ἀθήνας, Τομόπουλος ἀπευθυνόμενος στοὺς σπουδαστὲς τῆς Ἀθήνας προσπαθώντας νὰ τοὺς πείσει

νὰ γυρίουν στὰ μαθήματα στὴ διάρκεια τῆς ἀποχῆς τοῦ περυσينوῦ Μάη εἶπε:

«Μὴ σᾶς ἀπασχολεῖ τὸ πρόβλημα τῆς επαγγελματικῆς ἀποκαταστάσεως. Ὑπάρχουν πολλὲς ἀμερικάνικες Ἐταιρεῖες έτοιμὲς νὰ σᾶς προσλάβουν ὅταν ἀποφοιτήσετε».

Ἐπὶ αὐτῶν εἶπε καί ἕνα ἄλλο ἐπακόλουθο, σχετικὰ μετὰ τὸ θεσμὸ τῶν ΚΑΤΕ λιγώτερο συγκεκριμένο.

Προσπαθίεται νὰ δημιουργεῖται μιὰ τεχνιτὴ σύγκρουση συμφερότων μετὰ παραπλήσιες ἢ καί ἀντίστοιχες ειδικότητες ἄλλων ἀνώτερων σχολῶν.

Ἐδῶ πέφτει βαρειά ἢ εὐθύνη σὲ ἐμᾶς νὰ ἀποφύγουμε αὐτὸ τὸ σκόπελο μετὰ τὴν ψηλὴ συνειδητοποίησή μας, τὴν ὑπευθυνότητά μας καί τὴν ἐνότητά μας, ὥστε νὰ μπορέσουμε νὰ ἀντιταχθοῦμε ὅλοι μαζί στὸ κοινὸ ἐχθρό.

Ἐπειὴ ἀπ' ὅλα αὐτὰ φαίνεται πλέον ξεκάθαρα πού ὀδηγούμαστε καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα ὅλης τῆς ὑπόθεσης: δόλος στὴ σκέψη γιὰ τὴ δημιουργία τῶν ΚΑΤΕ, ἡ μαζικὴ καί ἀπρογραμματίστη παραγωγή ειδικευμένων εργατῶν, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν τὰ ξένα καί ντόπια μονοπώλια καί νὰ πλουτίσουν τὰ ἀφεντικά τους.

# ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Τοῦ καθηγ. Δρ. ΓΚΕΡΑΛΑΝΤ ΓΡΥΝΒΑΛΑΝΤ  
β' (τελευταῖο)

Στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '60, ὅταν ἄρχισαν οἱ ἀναταραχῆς στὰ πανεπιστήμια, ὅλοι οἱ πολιτικὰ υπεύθυνοι ἦταν σύμφωνοι πῶς ἦταν ἀπαραίτητη μιὰ ριζικὴ τροποποίηση τῶν πανεπιστημίων. Καὶ στὴ κοινὴ γνώμη καὶ στὸν τύπο, τὸ παραδοσιακὸ «πανεπιστήμιο τῶν τακτικῶν καθηγητῶν» δεχόταν τὶς ἐπιθέσεις τῆς κριτικῆς. Κανεὶς δὲν ἀρνιόταν μὲν ὅτι τὸ πανεπιστήμιο, ποῦ εἶχε ἀναπτυχθεῖ σύμφωνα μὲ τὶς ἰδέες τοῦ φον Χπῦμπολντ εἶχε προσφέρει στὸ παρελθὸν μεγάλες ὑπηρεσίες καὶ εἶχε παρουσιάσει σημαντικὰ ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα. Ὅλοι ὅμως ἦσαν σύμφωνοι, πῶς τὸ πανεπιστήμιο μὲ τὴν παραδοσιακὴ μορφή του δὲν ἀνταποκρίνονταν πιά στὶς ἀπαιτήσεις τῆς σύγχρονης κοινωνίας. Οἱ ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ πανεπιστημίου συνοψίζονταν στὸ σύνθημα «πύργος ἀπὸ ἐλεφαντόδοντο». Μ' αὐτὸ ἤθελαν νὰ ποῦν ὅτι τὰ πανεπιστήμια καλλιεργοῦν τὴν ἐπιστήμη σὰν αὐτοσκοπὸ, ὅτι οἱ ἐπιστήμονες ἀπομονώνονται ἀπὸ τὴν κοινωνία καὶ δὲν εἶχαν πιά τὴ συνείδηση ὅτι ἐκπληρώνουν μιὰ ἀποστολὴ γιὰ τὴν κοινωνία καὶ μάλιστα τόσο στὴν ἔρευνα ὅσο καὶ στὴ διδασκαλία.

Ἔτσι, ἐνῶ ὑπῆρχε ταυτότης ἀπόψεων στὴν κριτικὴ γιὰ τὰ πανεπιστήμια καὶ γιὰ τὴν διαμόρφωση τῶν πανεπιστημίων μὲ τέτοιο τρόπο ὥστε νὰ ὑπηρετοῦν τὴν κοινωνία, παρ' ὅλα αὐτὰ διέφεραν πολὺ οἱ ἀπόψεις ἢ μιὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, γιὰ τοὺς στόχους τῆς ἀναθεωρήσεως.

Ἐπῆρχαν δύο ἀντιμέτωπα σχέδια γιὰ τὰ ὁποῖα καθιερώθηκαν δύο φράσεις συνθήματα: στὴ μιὰ μεριά ἡ ἀπαίτηση γιὰ «τεχνοκρατικὲς μεταρρυθμίσεις» στὴν ἄλλη τὸ αἴτημα γιὰ «χειραφετικὲς μεταρρυθμίσεις».

Μὲ τεχνοκρατικὲς (μόνο) μεταρρυθμίσεις ἐννοοῦμε τὰ ἐξῆς: Τὸ πανεπιστήμιο πρέπει νὰ τροποποιηθεῖ ἔτσι, ὥστε νὰ ἐκπληρῶνει πιὸ ἱκανοποιητικὰ τὴν ἀποστολὴ ποῦ τοῦ ἀναθέτει ἡ βιομηχανικὴ κοινωνία στὸν τομέα τῆς ἔρευνας. Στὸν τομέα τῆς διδασκαλίας θὰ πρέπει νὰ ἐκπαιδεύουν τὸν ἀπαιτούμενο ἀριθμὸ ἐιδικῶν ποῦ χρειάζεται ἡ κοινωνία ἐφοδιάζοντάς τους μὲ ἐπαγγελματικὰ προσόντα. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια τὸ πανεπιστήμιο παρουσιάζεται σὰν «ἐπιχείρηση παροχῆς ὑπηρεσιῶν» γιὰ τὴν κοινωνία, σύμφωνα μὲ τὶς ἐκάστοτε ἀπαιτήσεις. Ἡ κοινωνία — καὶ αὐτὸ πρακτικὰ σημαίνει: ἐκεῖνοι ποῦ ἔχουν τὶς θέσεις ἐξουσίας στὴ κοινωνία, δίνουν στὰ πανεπιστήμια ὀρισμένες ἐντολές

και τὸ πανεπιστήμιο τίς πραγματοποιεῖ. Μιὰ τέτοια ἀποστολὴ τοῦ πανεπιστημίου πού τὸ ἐνσωματώνει μὲ τὸ ὑπάρχον στὴν κοινωνία σύστημα ἄσκησης ἐξουσίας, τὴν ὑποστηρίζουν φυσικὰ ἐντονώτατα οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς βιομηχανίας, ἀλλὰ και οἱ συντηρητικοὶ πολιτικοί.

Οἱ ὑπέρμαχοι τῶν «χειραφετικῶν τροποποιήσεων» ἔχουν μιὰ ἄλλη ἀντίληψη γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῶν πανεπιστημίων. Τὸ πανεπιστήμιο θὰ πρέπει νὰ ὑπηρετεῖ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας, και νὰ στραφεῖ πρὸς τὰ κοινωνικὰ προβλήματα μὲ κριτικὴ ἀνάλυση νὰ ἐπεξεργαστεῖ νέες δυνατότητες λύσης. Πρέπει ἀκριβῶς γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν κοινωνία νὰ διατηρεῖ μιὰ κριτικὴ ἀπόσταση ἀπέναντι στὴ κοινωνία και τοὺς φορεῖς ἐξουσίας αὐτῆς. Μ' αὐτὴ τὴν ἀντίληψη συνδέθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ και ἕνας οὐσιαστικὸς στόχος: τὸ πανεπιστήμιο θὰ πρέπει νὰ συνεισφέρει γιὰ τὴν κατάργηση προνομίων και μὴ νομιμοποιημένων θέσεων ἐξουσίας και γιὰ τὴν ἄρση, ὅσο εἶναι ἐφικτό, τῆς ἄσκησης ἐξουσίας ἀπὸ ἀνθρώπους σὲ ἀνθρώπους. Αὐτὸς ὁ στόχος — ἡ μεταβολὴ τῆς κοινωνίας πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης και ἰσότητος — ὑποστηρίχθηκε ἀπὸ τοὺς πολιτικὰ ἐνεργοὺς φοιτητὲς και ἕνα μέρος τῶν καθηγητῶν — βέβαια νόμο ἀπὸ μιὰ μειοψηφία — και ἀπὸ τοὺς πιὸ ὀνομαστοὺς ἐκπαιδευτικοὺς, πολιτικοὺς τοῦ Γερμανικοῦ σοσιαλοδημοκρατικοῦ κόμματος.

Οἱ διαμάχες γιὰ τὴν συμμετοχὴ τῶν φοιτητῶν στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων εἶναι ἐπομένως τὸ ἀποτέλεσμα διαφορετικῶν βασικῶν πολιτικῶν θέσεων. Ἐκεῖνοι πού ἐπιδιώκουν μεταβολὲς τῶν ὑφισταμένων σχέσεων ὑποστηρίζουν μιὰ ἐνίσχυση τῆς φοιτητικῆς ἐκπροσώπησης, ἐνῶ στοὺς ἀντιπάλους τῆς ἐνισχυμένης φοιτητικῆς συμμετοχῆς στίς ἀποφάσεις συγκαταλέγονται ὄχι μόνο ἐκεῖνοι — πού ὅπως ἕνα μέρος τῶν καθηγητῶν — θέλουν νὰ κάνουν ὅσο τὸ δυνατόν λογώτερες ἀλλαγές, ἀλλὰ και οἱ ὀπαδοὶ μιᾶς καθαρὰ τεχνοκρατικῆς μεταρρύθμισης.....

... Οἱ πιὸ φανατικοὶ ἐκπρόσωποι μιᾶς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης ἔχουν ἀποσυρθεῖ ἢ ἔχουν ἀναγκαστεῖ νὰ παραιτηθοῦν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ συγκυβερνοῦντος κόμματος τῶν ἐλευθέρων Δημοκρατῶν. Στὸν πολιτικὸ χῶρο ἐπικράτησαν οἱ ὀπαδοὶ μιᾶς καθαρὰ τεχνοκρατικῆς μεταρρύθμισης.

Οἱ πιὸ φανατικοὶ ἐκπρόσωποι μιᾶς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρύθμισης ἔχουν ἀποσυρθεῖ ἢ ἔχουν ἀναγκαστεῖ νὰ παραιτηθοῦν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ συγκυβερνοῦντος κόμματος τῶν ἐλευθέρων Δημοκρατῶν. Στὸν πολιτικὸ χῶρο ἐπικράτησαν οἱ ὀπαδοὶ μιᾶς καθαρὰ τεχνοκρατικῆς μεταρρύθμισης. . . .

Αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη εὐνοήθηκε ὅμως και ἀπὸ ἄλλες καταστάσεις. Μιὰ σχετικὴ σημασία εἶχε ἐδῶ μιὰ ἀπόφαση τοῦ Ἄν. Συντ. Δικαστηρίου τοῦ 1973: Πάρα πολλοὶ καθηγητὲς ἀπὸ τὸ ὀμόσπονδο κράτος τῆς Κάτω Σαξωνίας εἶχαν ὑποβάλλει ἔνσταση γιὰ τὴν συνταγματικότητα τοῦ Νόμου περὶ ἀνωτάτης Παιδείας αὐτοῦ τοῦ κράτους μὲ τὴν αἰτιολογία, ὅτι μὲ τὴν συμμετοχὴ τῶν φοιτη-

των στις αποφάσεις παραβιάζεται το θεμελιώδες δικαίωμά τους για ελεύθερη επιστημονική δραστηριότητα. Το Α.Ο.Σ.Δ. έκανε δεκτή εν μέρει την ένσταση και αποφάνθηκε ταυτόχρονα ότι πρέπει να εξασφαλίζεται μια ιδιαίτερα ισχυρή επιρροή στους πανεπιστημιακούς καθηγητές. Αυτή η απόφαση — η νομική ποιότητα της οποίας αμφισβητήθηκε έντονα — ήταν η έκδραση της ξαφνικής μεταβολής του κλίματος, όχι όμως και η αίτια.

Ακόμη όμως μεγαλύτερη σημασία για την δημιουργία της σημερινής κατάστασης έχει το γεγονός ότι η πίεση, που την εποχή εκείνη προερχόταν από τους ίδιους τους φοιτητές με αποτέλεσμα να προσέχει κανείς περισσότερο τα αίτήματα των φοιτητών, δεν υπάρχει πια σήμερα. Η απογοήτευση των φοιτητών για την πολύχρονη αναβολή της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και η πιστοποίηση ότι δεν έχουν την υποστήριξη της κοινής γνώμης για τα κοινωνιολογικά αίτήματα είχε σαν αποτέλεσμα να ασχολούνται τελικά μόνο πολλοί λίγοι φοιτητές ενεργά με την εκπαιδευτική πολιτική. Έδώ πρέπει να προστεθεί και ο φόβος για δυσκολίες στον επαγγελματικό τομέα — φόβος που δεν είναι αδικαιολόγητος και που προέρχεται από ένα ισχυρό πειθαρχικό συναίσθημα.

Θά πρέπει να υποθέσουμε ότι σήμερα οι φοιτητές θά ήταν σύμφωνοι ακόμα και με μια περιορισμένη ρύθμιση της συμμετοχής τους στις αποφάσεις, αυτό θά ήταν όμως μια πολύ κοντόφθαλμη αντίληψη, αν οι πολιτικοί εν όψει της ήσυχίας που επικρατεί προς το παρόν στα πανεπιστήμια παρασύρονταν σε λήψη αποφάσεων, που μακροπρόθεσμα δεν θά έλυναν αντιθέσεις, αλλά αντιθέτως θά δημιουργούσαν.

Δεν μπορώ να τελειώσω την ομιλία μου με μια αισιόδοξη πρόγνωση. Σκοπός μου άλλωστε δεν ήταν να αναφερθώ σε επιτυχίες και προόδους, αλλά αντιθέτως να αναφερθώ σε προβλήματα, απόψεις και σε δυνατότητες λύσης αυτών. Αυτά νομίζω δεν συνδέονται αποκλειστικά με μια χώρα, και μπορούν ακριβώς να αποτελέσουν αντικείμενο αμοιβαίας πληροφόρησης και συζήτησης.

---

#### ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 28

τη δουλειά είναι κύρια μικροί μαθητές μάλιστα υπάρχουν κι' αρκετές γυναίκες.

Με βάση τα στοιχεία του '71 στην ηλικία 10-19 χρόνων 2.740 αγόρια δουλεύουν στην αγροτική οικονομία, 1180 δουλεύουν στις κατασκευές, και στη βιομηχανία και 720 στο εμπόριο και τις μεταφορές. Για τα κορίτσια βλέπουμε πώς 3.240 δουλεύουν στα χωράφια, 240 στη βιομηχανία, 220 στις υπηρεσίες. "Ας προσθέσουμε πώς υπήρχαν 1.100 άνεργοι (αγόρια και κορίτσια).

Η καλύτερη μελέτη των συνθηκών δουλειάς και του τρόπου αμοιβής της εργαζόμενης γυναίκας και των ανηλίκων απαιτεί περισσότερο χώρο και μεγαλύτερη συλλογή πληροφοριών.

Επίσης απαιτεί μια πιο βαθειά ανάλυση της θέσης και του κοινωνικού ρόλου τους στην σημερινή παραγωγή.

"Ας ελπίσουμε πώς άλλοι φορείς (σωματεία, συνδικαλιστές κλπ.) θά ασχοληθούν πιο βαθειά και πιο σωστά με το θέμα μας.